

Muistutus Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta

Ylä-Vieksin Kyläyhdistys ry ("Kyläyhdistys") tekee tämän muistutuksen Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan ("Vaihekaava") ehdotuksesta ("Kaavaehdotus"), jonka Kainuun maakunta -Kuntayhtymä ("Kuntayhtymä") on ilmoittanut asettaneensa 9.1.2012 – 10.2.2012 väliseksi ajaksi julkisesti nähtäville.

Kyläyhdistys on vaatinut 17.1.2012 nähtävilläoloaika pidennettäväksi vähintään 31.3.2012 saakka. Vaatimusta on perusteltu muun muassa olennaisten tietojen ja niiden perusteiden puuttumisella Kaavaehdotuksesta, mikä edellyttäisi vähintään pidempää nähtävilläoloaika, jotta Kyläyhdistyksellä olisi edes hieman kohtuullisemmat mahdollisuudet hankkia tarpeellisia tietoja muualta. Kuntayhtymä on ilmoittanut vastauksessaan 20.1.2012 (Dnro 96/09), että se ei jatka Kaavaehdotuksen nähtävilläoloaika.

Muistutuksen sivuilla 1-45 esitetään Kyläyhdistyksen mielipide Kaavaehdotukseen liittyvästä kaavaselistuksesta ("Kaavaselistus"), jossa pitäisi esittää Kaavaehdotuksen perusteet. Muistutuksen sivulla 45-49 esitetään mielipide Pellinkankaan Natura 2000 -alueelle suoritetusta Natura-tarvearviointista¹.

Tässä muistutuksessa jäljempänä esitetyt sivuviittaukset koskevat Kaavaselistusta ja vastaavasti Pellinkankaan Natura-tarvearviointia, ellei asiayhteydestä muuta ilmene. Väliotsikoinnissa noudatetaan Kaavaselistuksen otsikointia. Kyläyhdistyksen mielipide esitetään sisennettynä. Vuosangalla tarkoitetaan nykyistä Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueita, ellei asiayhteydestä muuta ilmene.

Johdanto

Kaavaselistuksen johdannossa esitetään, että Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden sekä niihin liittyvien mahdollisten laajennusalueiden osalta maakuntakaavaa olisi päätetty täsmentää Vaihekaavalla.

Vahvistetussa maakuntakaavassa ("Maakuntakaava") osoitetun EAH-alueen luontoarvoja ei ole koskaan selvitetty merkityksellisessä määrin Maakuntakaavan kaavaehdotuksen toteuttamisedellytysten kannalta. Kuntayhtymän suunnittelujohtaja esitti 7.5.2007 Kainuun maakuntavaltuustolle maakuntakaavan kaavaehdotusta hyväksyttäväksi esiteltäessä, että valmisteltavaksi tulevassa Vaihekaavassa lähdetäisiin EAH- ja se-alueiden osalta "puhtaalta pöydältä". Kyläyhdistyksen on ollut kohtuullista odottaa, että EAH-alueita koskevat MRL 9 §:ssä tarkoitetut riittävät tutkimukset ja selvitykset tehtäisiin viimeistään Vaihekaavan valmistelussa. Kaavaehdotuksesta ilmenee, ettei sen valmistelussa ole lupauksen mukaisesti menetelty.

Johdannossa jatketaan, että Kainuun maakuntahallituksen 23.4.2007 tekemän laatimispäätöksen mukaisesti Vaihekaava käsittelee Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitustoimintaan Kainuussa liittyvät alueidenkäyttöratkaisut.

Kyseisen laatimispäätöksen mukaan Vaihekaavassa käsiteltäisiin Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitustoimintaan Kainuussa liittyvät alueidenkäyttöratkaisut sekä muita mahdollisia maakuntahallituksen esittämiä asiakokonaisuuksia. Kokonaismaakuntakaavaksi väitetyssä Maakuntakaavassa on laatimispäätöksessä mainitut alueidenkäyttöratkaisut ja asiakokonaisuudet jätetty käsittelemättä ja

¹ KAINUUN 1. VAIHEKAAVA, Natura-tarvearviointi Pellinkankaan Natura-alueen osalta, 32381-P11704P001, 27.4.2011

niiden poisjättäminen kokonaan esille tuomatta. On selvää, että mikäli kyseessä olisi kokonaismaakuntakaava, ei mitään Vaihekaavaan jätettävää asiakokonaisuutta olisi voinut jäädä käsittelemättä. Maakuntakaava on näinollen tosiasia Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Nyt käsillä on jo Kainuun 2. vaihemaakuntakaavan kaavaehdotus.

Johdannossa lisätään, että Vaihekaava täsmentäisi Maakuntakaavaa ja että vahvistuessaan Vaihekaava kumoaisi Maakuntakaavan Vaihekaavassa osoitettujen maankäyttöratkaisujen osalta.

Täsmentämisväite on perusteeton. Kyse ei ole täsmentämisestä vaan merkittävän, aiemmin käsittelemättä jätetyn asiakokonaisuuden lisäämisestä Maakuntakaavaan ilmeisenä tavoitteena kokonaismaakuntakaava.

Johdannossa esitetään lisäksi, että Vaihekaavassa tarkasteltaisiin pitkän aikavälin tavoitteita ja että tavoitevuodeksi olisi asetettu vuosi 2025.

Kaavaehdotuksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista ilmenee, että Kaavaehdotus ei perustu sellaisiin tutkimuksiin ja selvityksiin, joiden nojalla voitaisiin katsoa Kaavaehdotuksessa tarkasteltavan pitkän aikavälin tavoitteita vuoteen 2025 saakka. Tarkoitetaanko Kaavaselistuksessa esimerkiksi, että Vaihekaavan toteuttamisella ratkaistaisiin Puolustusvoimien alueidenkäyttötarpeet Vuosangan seudulla vuoteen 2025 saakka? Kaavaehdotus selvästi perustetaan vähintään noin kymmenen viimeisimmän viitatus tavoitevuoden osalta seikkoihin, joita ei Kaavaehdotuksesta eikä Kaavaselistuksesta käy ilmi.

Toisaalta, Kaavaehdotuksessa viitatuissa ns. Vuosangan yhteistyöryhmän kokouksissa, joihin Vaihekaavan valmistelijat ovat osallistuneet ja Kaavaselistus osin perustetaan, ovat Puolustusvoimien edustajat Kyläyhdistyksen tiedustelujen johdosta väittäneet, että yli kahden vuoden päähän yltävät Vuosankaan koskevat Puolustusvoimien suunnitelmat olisivat ”spekulaatiota”, mistä syystä niistä ei olisi syytä kertoa.

Tällaisista seikoista johtuu, että tässä muistutuksessa ei voida ottaa Kyläyhdistyksen tarpeellisenä pitämää kantaa tarkastelluiksi väitettyihin pitkän aikavälin tavoitteisiin.

4. LÄHTÖKOHDAT

4.1. Kainuun 1. vaihemaakuntakaava

Kaavaselistuksessa esitetään muun muassa, että Vaihekaavan eräänä lähtökohtana olisivat valtakunnalliset maanpuolustusta koskevat tavoitteet. (s. 2)

Kaavaselistuksesta on käytävä yksiselitteisesti ilmi, olisivatko siinä viitatus tavoitteet vain yleisesti ottaen valtakunnallisia vai valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia.

Kaavaselistuksen mukaan Vaihekaavan tavoitteena olisi turvata Puolustusvoimien ja Kainuun Prikaatin toiminta- ja harjoitusmahdollisuudet Kainuussa sekä yhteen sovittaa nämä tarpeet muiden maankäyttötarpeiden kanssa (s. 2, 7 ja 10).

Kaavaselistuksessa esitetään, että Kainuun Prikaatin ja Kajaanissa sijaitsevan varuskunta-alueen toimintaedellytysten turvaaminen ja vahvistuminen olisi keskeistä niin maakunnallisella kuin paikallisellakin tasolla. (s. 48)

Kaavaselistuksessa esitetty tavoite ei ole valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen. Niiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan

toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.

Kaavaselostuksesta ei ilmene, mihin perustuisi väite, että Kainuun Prikaatin ja Kajaanissa sijaitsevan varuskunta-alueen toimintaedellytysten turvaaminen ja vahvistuminen olisi keskeistä paikallisella, siis myös yläviieksiläisellä, tasolla.

4.2. Vaihemaakuntakaavan suhde muuhun maakunnan suunnitteluun

4.2.1. Kainuun maakuntakaava 2020

Kaavaselostuksessa esitetään, että Maakuntakaavan valmistelun aikana olisi tullut esille Puolustusvoimien tarve laajentaa Vuosankaa (s. 2).

Kaavaselostuksessa esitetään, että selvitysalueiksi osoitetuille alueille kohdistuisi useita erilaisia alueidenkäyttötarpeita ja että alueelle kohdistuisivat toisaalta alueen maanomistajien ja yleisen virkistyskäytön tarpeet, toisaalta Puolustusvoimien tarve laajentaa valtakunnallisesti merkittävää Vuosankaa. (s. 3)

Kaavaselostuksessa esitetään, että nykyisen käytännön mukaan Kainuun tykistörykmentin tykistöharjoituksia järjestettäisiin Vuosangassa 2 kertaa vuodessa, keväisin huhti-toukokuun aikana sekä syksyisin loka-marraskuun aikana, kestäen 4–5 vuorokautta kerrallaan. (s. 54)

Maakuntakaavan valmistelu on päättynyt Kaavaselostuksessa tarkoitetussa mielessä viimeistään vuoden 2006 loppuun mennessä, ilmeisesti kuitenkin jo huomattavasti sitä aikaisemmin. Tämä muistutus tehdään 10.2.2012. Vaihekaavan perusteena esitetty Puolustusvoimien tarve laajentaa Vuosankaa olisi näinollen vähintään viisi vuotta vanhaa tietoa. Niinpä Kaavaselostuksessa tullaankin antaneeksi pahoin virheellistä tietoa muun muassa ”nykyisestä käytännöstä” Kainuun tykistörykmentin tykistöharjoituksissa.

Jäljempänä tuodaan tarkemmin esille myöhemmistä Puolustusvoimien tarpeiden ilmeisen olennaisista muutoksista muun muassa, että Kainuun Tykistörykmentti on lopettanut huhtikuussa 2011 tykistön kovapanosammunnat Vuosangassa loppuvuodeksi 2011 ja vuodeksi 2012.

Kaavaselostuksessa esitetään selityksiä eri ampuma- ja harjoitusalueiden erilaisille merkinnöille Maakuntakaavassa ja Vuosangan pinta-alan suuresti toisistaan poikkeaville lukuarvoille eri yhteyksissä:

*”Kainuun maakuntakaavassa on käsitelty maanpuolustukseen liittyviä alueidenkäyttötarpeita ampuma- ja harjoitusalue -merkinnällä (EAH) sekä Puolustusvoimien alue -merkinnällä (EP). Suomussalmella sijaitseva Kuivassalmen ampuma- ja harjoitusalue (noin 760 ha) sekä Vuosangan ampuma- ja harjoitusalue (noin 12 960 ha *) on kaavassa osoitettu EAH -merkinnällä. Kainuun Prikaatin varuskunta-alue, lähiharjoitusalue sekä siihen kiinteästi liittyvä pienialainen Kassunkurun ampuma- ja harjoitusalue ja Hoikanportin ampumarata-alue ovat osoitettu Puolustusvoimien alueeksi EP -merkinnällä. Alueiden toiminta on erityyppistä esim. turvallisuus- ja meluvaikutusten osalta, minkä vuoksi ampuma- ja harjoitusalueiden merkintä (EAH) on erotettu Puolustusvoimien käyttöön tarkoitettujen varuskunta-, varikko-, harjoitus- ja muiden vastaavien alueiden merkinnästä (Suomen ympäristö 38/2006).” (s. 3)*

**) Kaavaselostuksessa on esitetty, että eri yhteyksissä esitetyt pinta-alaa koskevat erot johtuvat käytettävissä olevista erilaisista pohjakartta-aineistoista. Maanmittauslaitoksen maastotietokannan (2/2011) perusteella Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen pinta-ala on noin 12 960 ha. Voimassa olevassa maakuntakaavassa esitetty pinta-ala 12 618 ha on määritetty ja digitoitu ko. kaavan laatimisen yhteydessä paperikarttaa apuna käyttäen. Vaihemaakuntakaavan yhteydessä Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen pinta-alana käytetään jatkossa maanmittauslaitoksen maastotietokannan pohjakartan ja rajauksen mukaista pinta-alaa 12 960 ha.” (s. 3)*

Kaavaselistuksessa esitetään, että Suomussalmella sijaitseva Rajavartioston käytössä oleva noin 760 hehtaarin laajuinen Kuivassalmen ampuma- ja harjoitusalue, että lähiharjoitusalue Kajaanissa olisi noin 6 900 hehtaarin laajuinen ja että sillä sijaitseva Kassunkurun ampuma- ja harjoitusalueen ("Kassunkuru") laajuus olisi 1 620 hehtaaria, josta maalialuetta olisi Kassunkurun johtosäännön 2010 mukaan 172 hehtaaria. (s. 13,15)

Kaavaselistuksessa esitetään, että Kassunkurussa pystyttäisiin ampumaan pienimuotoisia taisteluammuntoja, pois lukien tykistöammunnat. (s. 15)

Ympäristöministeriön antamassa asetuksessa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä (merkintäasetus, 31.3.2000) on säädetty, että maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) nojalla laadittavissa maakuntakaavoissa käytetään merkintäasetuksen liitteen mukaisia merkintöjä, että kaavoissa voidaan tarvittaessa käyttää muitakin merkintöjä, että kun kaavassa käytetään merkintäasetuksen mukaista merkintää, sitä tulee käyttää asetuksessa esitetystä tarkoituksella ja että merkintää voidaan tämentää kaavamääräyksillä. Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan merkintäasetuksen mukaista merkintää on käytettävä, kun kyseessä on alueidenkäyttö, jonka osoittamiseen asetuksen mukainen merkintä soveltuu, ellei ole erityistä tarvetta käyttää muuta merkintää.

Kaavaselistuksessa ei esitetä riittäviä eikä hyväksyttäviä perusteita yhtäältä Vuosangan ja Kuivassalmen ja toisaalta Kassunkurun osoittamiselle erilaisilla kaavamerkinnöillä. Kaavaselistuksessa viitatuista Suomen ympäristö -sarjassa julkaistusta mietinnöstä ei väitetä tukevaa perustetta ilmene, eikä kyseinen mietintö soveltuisikaan oikeusvaikutteisen kaavan perusteeksi.

Vuosanka ja Kassunkurun sisältävä lähiharjoitusalue ovat keskenään hyvin samankaltaisia muun muassa meluvaikutusten ja turvallisuusseikkojen osalta. Molemmista ammutaan runsaasti kovapanosammuntoja sekä käsiaseilla että raskailla aseilla.

Maakuntakaavan valmistelussa on rajavartioston Kuivassalmen alueen aiempi EP-merkintä päätetty muuttaa EAH-merkinnäksi 13.12.2006 pidetyssä Maakuntakaavan viranomaisneuvottelussa siitä laaditun ja asian osalta perustelemattoman muistion mukaan.

Kuivassalmi on Kassunkurua huomattavasti pienempi ja siellä ammutaan huomattavasti vähemmän kovapanosammuntoja, erityisesti raskailla aseilla, kuin Kassunkurussa. Molemmat ovat kokonaan tai osittain ampuma- ja harjoitusalueita. Siitä huolimatta on Kuivassalmen kaavamerkintä muutettu Maakuntakaavan valmistelussa EAH-merkinnäksi. Ei ole osoitettavissa mitään sellaisia alueiden välisiä eroja, joiden perusteella Kuivassalmi voitaisiin osoittaa kaavamerkinnällä EAH, samalla kun Kassunkuru osoitettaisiin merkinnällä EP. Tämä huomioon ottaen ei muutoksen perustelematta jättämisestä voida pitää yllättävänä.

Maakuntakaavan kaavamerkinnät ja määräykset -asiakirjassa on esitetty, että EP-merkinnällä osoitettaisiin Puolustusvoimien käytössä olevat tai sellaisiksi suunnitellut harjoitusalueet ja EAH-merkinnällä Puolustusvoimien sekä rajavartioston käytössä olevat ampuma- ja harjoitusalueet, kun taas Kaavaselistuksessa on esitetty, että merkinnällä EAH-L osoitettaisiin Puolustusvoimien käyttöön suunnitellut ampuma- ja harjoitusalueet.

EAH- ja EAH-L -merkintöjen käyttämiseen EP-merkinnän sijaan ei näinollen ole ollut eikä ole erityistä tarvetta.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus on saatu merkintäristiriidalla epäselväksi ja harhaanjohtavaksi. Tilanne jatkuisi Kaavaehdotuksen mukaan Vaihekaavassa. Suunniteltu Vuosangan laajennusalue olisi osoitettava Kaavaehdotuksessa merkintäasetuksessa tarkoitettua samalla kaavamerkinnällä kuin Kassunkuru.

Alueiden merkintäerot, sekä Kainuun Prikaatin lähiharjoitusalueen ja Kassunkurun laajuuden ja niillä harjoitettavien toimintojen ilmiselvästi tietoinen vähättely Kaavaehdotuksessa viittaavat siihen, että merkintäerojen taustalla olisi muita syitä kuin alueiden väitetty erilaisuus.

Erityiseksi katsottua tarvetta EAH- ja EP -merkinnän epäjohdonmukaiselle käyttämiselle on Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan saattanut aiheuttaa lähinnä pyrkimys välttyä tuomasta esille Maakuntakaavan valmistelussa, että EAH-alue mahdollisine laajennuksineen ja Kajaanin EP-alueeseen sisältyvä Kassunkurun sisältävä lähiharjoitusalue riittävästi laajennettuna ovat olleet koko Kainuun tähänastisen maakuntakaavoituksen ajan saman alueidenkäyttökysymyksen ratkaisuvaihtoehtoja², joita tulee tarkastella maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA, 895/1999) 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

EAH-L -merkinnän käyttäminen Kaavaehdotuksessa ilmentää virheellisen ja merkintäasetuksen vastaisen menettelyn jatkamista.

Kaavaselistuksessa esitetyt selitykset Vuosangan pinta-aloista ilmentävät, kun otetaan vielä huomioon Maakuntakaavan vahvistuspäätöksessä esitettyjen pinta-alatietojen (EAH-alue 12 600 ha, se-alue 38 500 ha) suuruusluokkavirheet, että Maakuntakaavaa valmisteltaessa, hyväksyttäessä ja vahvistettaessa ei ole oltu riittävästi selvillä alueen pinta-alasta ja että vastaavissa kuulemismenettelyissä on osallisille esitetty olennaisen virheellistä tietoa.

Kaavaselistuksessa esitetään, että Maakuntakaavassa olisi maanpuolustukseen liittyvät aluevaraukset osoitettu toteutuneen alueidenkäytön mukaisena. (s. 3)

Väite on perusteeton ja virheellinen.

4.2.2. Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma

Kaavaselistuksessa esitetään, että Kainuun maakuntasuunnitelma 2025:ssä osoitettaisiin maakunnan tavoiteltu kehitys vuoteen 2025, että maakuntasuunnitelmaa toteutettaisiin alueidenkäyttöä ohjaavalla Maakuntakaavalla sekä toiminnallista kehitystä ohjaavalla alueellisella maakuntaohjelmalla ja että maakuntasuunnitelma kytkisi Maakuntakaavan osaksi maakunnan kehittämistä ja linkittäisi sen aluekehitystyöhön sekä antaisi suuntaviivoja Maakuntakaavalle. (s. 4)

Kaavaselistuksessa lisätään, että Kainuun maakuntasuunnitelmassa ja -ohjelmassa ei ole otettu kantaa Vaihekaavassa käsiteltäviin Puolustusvoimien alueidenkäyttöratkaisuihin. (s. 4)

Kainuun maakuntasuunnitelmassa ei ylipäänsä oteta mitään kantaa Kainuun Prikaatin, Suomen suurimman joukko-osaston, toimintaedellytyksiin. MRA 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa edellytetty selvitys kaavan suhteesta maakuntasuunnitelmaan on jouduttu kutistamaan Kaavaselistuksessa sen tosiseikan toteamiseen. Koska maakuntasuunnitelmassa ei ole kantaa otettu, on Kaavaehdotuksessa esitettyjä alueidenkäyttöratkaisuja pidettävä perusteettomina ja asetuksenvastaisina. Myöskään Kainuun maakuntaohjelmassa ei käsitellä ollenkaan Kainuun Prikaatin toimintaedellytyksiä.

Kainuun maakuntasuunnitelmaa ei näinollen olla toteuttamassa alueidenkäyttöä ohjaavalla Vaihekaavalla eikä toiminnallista kehitystä ohjaavalla alueellisella

2 Kajaanin EP-aluetta laajennettuna on tarkasteltu Vaihekaavan valmistelussa Vuosangan vaihtoehtona VE 2.

Ympäristöministeriö on asettanut vuonna 2010 ampumaratojen ympäristölupaohjeistusta valmisteleavan työryhmän (AMPY-työryhmä), jonka toimikautta on jatkettu 30.6.2011 saakka. Työryhmän luonnoksessa ampumaratojen ympäristölupaohjeistukseksi (4.3.2011) on esitetty, että maakuntakaavassa ampumarata-alue voidaan merkitä kohdemerkinnällä tai aluevarausta osoittavalla merkinnällä erityisalueena (EAH) ja Puolustusvoimien sekä rajavalvonnan alueet EP-merkinnällä (s. 27).

maakuntaohjelmalla, kuten Kaavaselostuksessa väitetään. Eikä Kainuun maakuntasuunnitelma kytke väitetysti Vaihekaavaa osaksi maakunnan kehittämistä eikä linkitä sitä aluekehitystyöhön eikä anna suuntaviivoja Vaihekaavalle. Tämä jäisi muusta maakunnan suunnittelusta irralliseksi. Sen valmistelua ei voida lainmukaisesti jatkaa, koska se ei perustu maakuntasuunnitelmaan.

4.4. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vaihekaavan oikeusvaikutukset kohdistuisivat MRL:n 32 §:n mukaisesti pääasiassa viranomaisiin ja että Vaihekaava olisi ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. (s. 5)

Kaavaselostuksessa esitetty väite on Vaihekaavan merkittävimpien vaikutusten kohteeksi joutuvia yläviekiläisiä osallisia harhaanjohtava ja vähättelevä sekä suureksi osaksi virheellinen. Vaihekaava ei ole Kuhmossa (tuskin muissakaan Vuosangan vaikutusalueen kunnissa) Kaavaselostuksessa väitetysti ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa ja viranomaisille saattaa se olla ohjeena vain yksittäisiä vaikutusten kohteeksi joutuvia koskevissa ratkaisuissa ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi, kun taas Vaihekaavan oikeusvaikutukset koskisivat huomattavaa joukkoa yläviekiläisiä.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Maakuntakaavan välittömästi rakentamiseen kohdistuva rakentamisrajoitus olisi voimassa Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi tai liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella, että rakentamisrajoituksen aluetta voitaisiin kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa, että rakentamisrajoitus tulisi voimaan Maakuntakaavan tullessa lainvoimaiseksi, ellei rakentamisrajoituksen aluetta olisi nimenomaisesti kaavamääräyksellä supistettu tai laajennettu, että rakentamisrajoituksen alueilla ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saisi myöntää siten, että sillä vaikeutettaisiin Maakuntakaavan toteuttamista, ja että rakennuslupaviranomainen voisi siten estää Maakuntakaavan toteutumista vaikeuttavan rakentamisen. (s. 5)

Kaavaselostuksessa lueteltaviin mahdollisiin rakentamisrajoituksen alueisiin voivat sisältyä vain Kaavaehdotuksessa osoitetut luo-alueet ja Natura 2000 -alueet.

4.5. Vaihemaakuntakaavan vaikutusalue

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vaihekaavan välittömät vaikutukset kohdistuisivat Vuosangan alueelle ja sen välittömään läheisyyteen ja että vaikutukset voisivat myös ulottua jopa Lapin maakunnan alueelle, jos Kainuussa tehtävät ratkaisut vaikuttaisivat Rovajärven ampuma- ja harjoitusalueen käyttöön. (s. 6)

Kaavaselostuksessa on käytetty käsitteitä 'Vuosanka' ja 'sen välitön läheisyys' niitä määrittelemättä ja eri yhteyksissä selvästi eri sisältöisinä. Käsitteen 'Vuosanka' sisältö ei aina selviä yksiselitteisesti myöskään kulloisesta asiayhteydestä. Tästäkään syystä ei Kyläyhdistyksen ole mahdollista ottaa perusteltua kantaa kaavaehdotuksen kaikkiin asiakohtiin tarpeellisen kattavasti. Epäselvät käsitteet pyritään tulkitsemaan parhain päin. Kaavaehdotus on asetettava uudelleen nähtäville yksiselitteisesti, selvästi ja ymmärrettävästi kirjoitettuna.

Kaavaselostuksessa ennakoitu mahdollisuus sen vaikutusten ulottumiseksi jopa Lapin maakunnan alueelle on toteutunut olennaisesti jo huhtikuussa 2011. Tuolloin on Kainuun Tykistörykmentin komentaja ilmoittanut Kyläyhdistykselle, ettei se tulisi ampumaan tykistöaseilla Vuosangassa enää samana vuonna eikä ollenkaan vuonna 2012. Ammuntojen lopettaminen ei Kaavaselostuksesta ilmene. On

katsottava, ettei Kaavaehdotus perustu tältä osin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

5.1.2. Maakuntakaavan sisältövaatimukset

Kaavaselistuksessa esitetään maakuntakaavalle esitetyistä sisältövaatimuksista, että maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

1. Maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
2. Alueiden käytön ekologiseen kestävyys;
3. Ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. (s. 8)

Kaavaehdotuksesta tai siihen liittyvistä kaava-asiakirjoista ei ilmene, että etenkin edellä mainitut kohdat 1, 2, 3 ja 6 olisi Kaavaehdotuksessa otettu MRL 28 §:ssä tarkoitettulla tavalla huomioon. Tätä ilmentävät muun muassa, että Kaavaselistuksessa ei esitetä riittäviä, mainittuja kohtia koskevia tutkimuksia ja selvityksiä Vaihekaavan vaihtoehtoisista alueidenkäyttötarkoituksista VE 0 ja VE 2 eikä niiden vertailusta vaihtoehtoon VE 1.

5.3. Maanpuolustuksen tarpeet

Kaavaselistuksen kohdassa 5.3. esitetään nähtävästi suora lainaus 23.1.2009 valmistuneesta Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta selonteosta. Lainauksessa mainitaan muun muassa, että puolustushallinnon ympäristöpolitiikan päätavoitteena olisi huolehtia, että sotilaallisella maanpuolustuksella olisi ympäristöön liittyvät toiminta- ja kehittämisedellytykset ja että ympäristönäkökulma otettaisiin toimintaedellytysten sallimissa rajoissa huomioon kaikessa toiminnassa. (s. 10)

Selonteolla ei ole Vaihekaavan valmistelussa huomioon otettavia oikeusvaikutuksia. Selonteosta Kaavaselistukseen lainatulla osalla ei ole merkitystä arvioitaessa Vaihekaavan lainmukaisuutta. Siinä tuodaan esille vain puolustushallinnon ympäristöpolitiikan päätavoite, eikä päätavoitteen väitettyäkään toteutumista Vuosangassa.

Lainauksessa ympäristönäkökulman huomioon ottamisesta esitetty väite on ristiriidassa ympäristölainsäädännön kanssa. Tosiasiassa tulee ympäristönäkökulma ottaa Vuosangassa huomioon laissa edellytetyllä tavalla. Kaavaselistuksesta ilmenee, että Kaavaehdotus perustuu olennaisilta osin lainvastaiseen käsitykseen tarpeellisesta ympäristönäkökulman huomioon ottamisesta.

5.4. Maakunnalliset tavoitteet

Kaavaselistuksessa esitetään, että Kainuussa pitkistä etäisyyksistä aiheutuisi vaikeuksia erityisesti harvaan asutulle maaseudulle, että luonnon aineeton ja aineellinen hyödyntäminen edellyttäisi riittävää ja toimivaa infrastruktuuria, joka tukisi myös kiinteän asutuksen säilymistä maaseudulla, ja että Kainuun Prikaatin harjoitustoiminta ja liikennetarpeet tukisivat osaltaan mm. toiminta-alueen tiestön kunnossapitoon liittyviä toimia. (s. 11)

Kaavaselostuksessa esitetään Vuosangan käytöstä aiheutuva lisäliikenne virheellisesti, suuresti liioitellen, perusteettomasti ja jopa harhaanjohtavasti yksiselitteisen myönteisenä seikkana, vaikka peruste on useiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen, ja vaikka lisäliikenne suuresti häiritsee leveänä, hitaana ja kuljettajakoulutusluonteisena niin paikallista, seudullista kuin voimakkaasti ilman lisäliikennettäkin kehittyvän Barents Link -käytävän (Oulu-Arkangel) liikennettä ja muun muassa rikkoo kelirikkoaikana harjoitettuna paikallisia sorateitä.

Muilla samassa Kaavaselostuksessa esitetyillä väitetyillä maakunnallisilla tavoitteilla tai niiden toteutumisella ei ole mitään tekemistä Vaihekaavan kanssa.

5.5. Seudulliset ja paikalliset tavoitteet

5.5.1. Kaupungit ja kunnat

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kajaanin ja Kuhmon kaupunkien sekä Hyrynsalmen, Puolangan, Ristijärven ja Sotkamon kuntien mukaan Puolustusvoimien ja Kainuun Prikaatin toimintaedellytykset Kainuussa tulisi turvata ja että Kainuun kaupungit ja kunnat korostaisivat erityisesti Kainuun Prikaatin laajaa yhteiskunnallista merkitystä koko Kainuulle. (s. 11)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Kajaanin kaupunki pitäisi tärkeänä myös toimintaedellytysten turvaamisen edellyttämää kuntarajat ylittävää maakunnallista näkemystä ja että Kajaanin kaupunki näkisi harjoitustoiminnan keskittämisen ja laajentamisen Kassunkurun alueelle (VE 2) monin tavoin ongelmallisena ja sosiaalisesti kohtuuttomana ratkaisuna verrattuna Vuosangan alueen laajentamiseen (VE 1). (s. 11)

Samasta asiasta esitetään Kaavaselostuksessa lisäksi, että Sotkamon kunnan tavoitteena olisi Vuosangan alueen käytön jatkuminen ja laajentaminen. (s. 11)

Kaavaselostuksessa esitetyn väitteen mukaiset Kainuun kaupunkien ja kuntien näkemykset Kainuun Prikaatin laajasta yhteiskunnallisesta merkityksestä ja erityisesti väitteen mukaiset Kajaanin kaupungin ja Sotkamon kunnan näkemykset Vuosangan laajentamisesta olisivat kuntalain 1 §:n 3 momentin ja 2 §:n 1 momentin vastaisia. Näkemykset tulee jättää Vaihekaavan perusteita arvioitaessa lainvastaisina huomioon ottamatta. Muilta osin ovat väitteet perusteettomia.

Kaikki muut kuin maanpuolustukselliset Kaavaselostuksessa esitetyt Vuosangan laajentamisperusteet on poistettava Kaavaselostuksesta 8.2.2012 julkistettujen Puolustusvoimiin kohdistuvien säästöjen mukaisesti.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kuhmon kaupunki korostaisi Puolustusvoimien ja paikallisten asukkaiden välistä yhteistyötä sekä raskaiden aseiden ammunnasta aiheutuvien haittojen minimointia ja pitäisi keskeisinä tavoitteina kaavaprosessin sujuvaa etenemistä ja asukkaiden tarpeiden huomioimista kaavassa. (s. 11)

Yhteistyötä koskevan väitteen toteaa Kyläyhdistys olevan Vaihekaavan lainmukaisuuden kannalta merkityksetön toteamus. Kaavaprosessin sujuvan etenemisen nostaminen keskeiseksi tavoitteeksi ei ole asianmukaista ja Kuhmon kaupungin tietoon Kyläyhdistyksen tuomat Vaihekaavan valmistelussa esille tulleet seikat huomioon ottaen on se lisäksi asiatonta. Mikäli kaavaprosessin sujuvaa etenemistä voitaisiin kuitenkin pitää keskeisenä tavoitteena, toteaa Kyläyhdistys, että Vaihekaavan valmistelussa on Kuntayhtymä omien ratkaisujensa lainvastaisuuksien johdosta erinomaisesti onnistunut tavoitteen saavuttamisessa epäonnistumaan.

Erityisesti on Kyläyhdistyksellä aihetta korostaa, että Kuhmon kaupunki, kaavan sivuosaosallinen, ei ole kertaakaan Vaihekaavan valmistelun aikana ottanut millään tavalla yhteyttä Kyläyhdistykseen, kaavan keskeiseen osalliseen, tätä osallistaakseen.

Kaavaehdotus ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin kyseisten kuntien tavoitteista.

5.5.2. Kyläyhdistykset, muut yhteisöt ja yksityishenkilöt

Kaavaselistuksessa esitetään, että Kyläyhdistys kannattaisi Kassunkurun alueen laajennusta ja esittäisi lisäksi vaihtoehtona raskaan ampuma- ja harjoitustoiminnan keskittämistä kokonaan muualle. (s. 12)

Ylä-Vieksin kyläyhdistys täsmentää, että se on vaatinut ja vaatii Kassunkurun alueen laajennusvaihtoehdon (VE 2) tarkastelun perustamista riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin yhteismitallisesti vaihtoehtojen VE 1 ja VE 0 kanssa.

5.6. Ylimaakunnalliset tavoitteet

Kaavaselistuksessa esitetään, että Vaihekaavan 'Lähtökohdat ja tavoitteet' -raporttia varten olisi pyydetty lausunnot muun muassa Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta ja Lapin liitolta, että Lapin liiton lausunnon mukaan Vaihekaavassa tulisi tuoda esille vaihtoehtotarkastelussa esitetty Rovajärven ampuma- ja harjoitusalueelle mahdollisesti siirtyvä toiminta ja sen vaikutukset Rovajärven alueen käytölle ja että Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ollut huomautettavaa Vaihekaavassa käsiteltävien seikkojen suhteen. (s. 12)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle esitettyssä lausuntopyyntöissä ei ole tuotu esille ylimaakunnallista tavoitekysymystä Pohjois-Karjalan Prikaatin Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalueen yhteiskäyttömahdollisuudesta Kainuun Prikaatin kanssa Vuosangan käytön vaihtoehtona, vaikka on selvää, että asia oli tullut tarkasteltavaksi Vaihekaavan valmistelussa. Mikäli ei ollut tullut, olisi katsottava, että Kaavaehdotus ei perustu tältä osin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Mikäli oli tullut, perustuu Kaavaehdotus olennaiseen laiminlyöntiin. Pohjois-Karjalan Prikaatin mahdollisen lakkauttamisen voidaan näinollen katsoa johtuvan osaltaan Vaihekaavan valmistelussa tehdyistä virheistä.

Lapin Liiton lausunnossa edellytettyä vaikutustarkastelun esille tuomista ei ole tehty Kaavaehdotukseen liittyvissä asiakirjoissa, eikä niistä ilmene myöskään, että asiassa olisi edes suoritettu merkityksellistä vaikutusten arviointia, vaikka Kainuun Tykistörykmentti on siirtänyt vuonna 2011 kaikki tykistöaseilla suoritettavat kovapanosammuntansa Vuosangasta Rovajärvelle, eli se on mennyt pidemmälle kuin menettelisi Vaihekaavan ratkaisuvaihtoehdossa VE 0.

Kaavaselistuksessa esitetään, että viiden itäsuomalaisen maakunnan eli Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon edustajista koostuva Itä-Suomen neuvottelukunta olisi esittänyt v. 2010 seuraavaan hallitusohjelmaan kirjattavaksi periaatteen, jonka mukaan Puolustusvoimien maantieteellinen läsnäolo koko maassa olisi turvattava osana Puolustusvoimien toimintojen ja rakenteiden uudistamistyötä ja että käytännössä tämä tarkoittaisi muun muassa varusmieskoulutuksen säilyttämistä joka maakunnassa Puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen yksikössä. (s. 12)

Kaavaselistuksessa esitetty näkemys ilmentää kyseiseen neuvottelukuntaan kuuluneiden maakuntien edustajien käsittämätöntä sekaantumista muiden maakuntien asioihin. Maakuntien edustajista koostuva neuvottelukunta ei ole myöskään ollut toimivaltainen lausumaan Vaihekaavan valmistelussa huomioon otettavia vaatimuksia tai mielipidettä siitä, kuinka Puolustusvoimien toimintojen ja rakenteiden uudistamistyötä Suomessa tulisi tehdä. Asiakohtaa ei tule sisällyttää Kaavaselistukseen ja se tulee asiaankuulumattomana jättää Vaihekaavan valmistelussa huomioon ottamatta.

6. NYKYTILA JA KEHITYSNÄKYMÄT

6.1. Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitustoiminta

6.2. Kainuun Prikaatin ampuma- ja harjoitustoiminta

Kaavaselostuksessa esitetään, että ampuma-alueita ja lähiharjoitusalueita ylläpidettäisiin ja kehitettäisiin niin, että niillä voitaisiin perus- ja erikoiskouluttaa varusmiehet sekä järjestää kertausharjoituksia, että suurin sotilasalue on Rovajärven ampuma-alue, jonka pinta-ala olisi noin 111 000 hehtaaria ja että muita suuria sotilasalueita sijaitsisi Niinisalossa ja Vuosangassa sekä Pahkajärvellä ja että Kainuuta lähinnä olevat ampuma- ja harjoitusalueet olisivat Lapissa sijaitseva Rovajärven ampuma- ja harjoitusalue, Pohjois-Karjalassa sijaitseva Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalue sekä Pohjois-Savossa sijaitseva Rissalan harjoitusalue. (s. 13)

Lisäksi Kaavaselostuksessa esitetään, että Pohjois-Suomen Sotilasläänin joukko-osastot olisivat Vuosangan käyttäjiä, että Maavoimien Esikunta vastaisi maavoimien ampuma- ja harjoitusalueiden kehittämistä ja käskisi alueiden kehittämistä ja ylläpitovastuut alaisilleen hallinto-yksiköille ja että Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta vastaisi alueensa ampuma- ja harjoitusalueiden kehittämistä ja ylläpidosta. (s. 15)

Kaavaehdotus perustuu liian vanhaan tietoon. Edellä on tuotu esille, kuinka Kainuun Tykistöprikaati on lopettanut tykistön kovapanosammunnat Vuosangassa huhtikuusta 2011 alkaen.

Pohjois-Suomen Sotilasläänin ei ole ollut olemassa Kaavaehdotuksesta kuulutettaessa. Myös Maavoimien Esikunnan sanotut tehtävät ovat vanhentunutta tietoa.

Kaavaselostuksesta ei ilmene mitkä joukko-osastot olisivat Vuosangan tosiasiallisia käyttäjiä.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vuosangan ampumarjoitusten ajankohdat olisivat sidoksissa nykyiseen koulutus- ja palvelukseenastumisjärjestelmään. (s. 15)

Kaavaselostuksesta ilmenee, ettei Vuosangan ampumarjoitusten ajankohtien määrityksessä oteta huomioon seudun Natura -suojeluarvoja eikä paikallisten asukkaiden erityisiä tarpeita, kuten lakisääteistä velvoitetta päästää karja kesäisin ulos.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vuosangassa varomääräyksen D1.4 mukainen vastuullinen hoitaja olisi Kainuun Prikaati. (s. 15)

Kyseessä olevat toiminnan erityispiirteet, kuten melu, ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointivelvoite huomioon ottaen on välttämätöntä, että Kaavaselostuksesta ilmenevät ympäristönsuojelulain mukaiset alueen toiminnanharjoittajat ja selvilläolovelvolliset sekä YVA-laissa tarkoitetut hankevastaavat ja että Kaavaehdotus perustuu osaltaan vastuullisten tahojen tunnistamiseen. Vastuullisen hoitajan nimeäminen on riittämätöntä ja oikeudellisesti ylävieksiläisten kannalta merkityksetöntä.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kainuun Prikaatin joukkoyksiköistä Kainuun Tykistörykmentti järjestäisi saapumiserittäin kaksi valmistavaa ampumarjoitusta ennen valtakunnallista tykistön ja kranaatinheitin ampumarjoitusta Rovajärvellä, että Kainuun Tykistörykmentin omat ampumarjoitukset pidettäisiin kevään saapumiserän osalta huhti - toukokuun aikana sekä syksyn saapumiserän osalta loka - marraskuun aikana 4–5 vrk:n mittaisina harjoituksina ja että Kainuun Tykistörykmentin ampumarjoitukset pidettäisiin nykyisessä harjoitusjärjestelmässä joko Vuosangassa tai Rovajärvellä. (s. 16)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Rovajärvi soveltuisi alueen suuren koon takia erinomaisesti tykistön ampuma- ja harjoitusalueeksi, myös valtakunnallisille

harjoituksille, että kaluston ja henkilöstön kuljettaminen Rovajärvelle olisi kuitenkin kallista, että Rovajärvi olisi koko valtakunnan tärkein harjoitus- ja ampuma-alue, ja että se soveltuisi kaikkien aselajien käyttöön. (s. 16)

Kaavaselostuksessa lisätään, että Vuosangassa voitaisiin nykyisellä alueella toteuttaa tykistön valmistavia ampumarajoituksia osalla tykkikalustosta, että Vuosangan laajentaminen mahdollistaisi useampien tuliasemien ja tulenjohtopaikkojen käyttämisen, mutta että laajentaminen ei kuitenkaan mahdollistaisi merkittäviä muutoksia ampumarajoitusten asejärjestelmiin eikä ampumarajoitusten laajuuteen. (s. 16)

Kaavaselostuksessa lisätään vielä, että Puolustusvoimien taktisen harjoittelun päämääränä olisi, että eri aselajien välistä yhteistoimintaa pystyttäisiin harjoittelemaan taisteluharjoituksissa ja taisteluammunnoissa ja että sijoittamalla tykistön tuliasemia uudelleen saataisiin siirrettyä myös aiheutuvia meluhaittoja vähemmän asutuille alueille. (s. 16-17)

Kaavaselostuksesta ilmenee tältäkin osin, että Kaavaehdotus perustuu pahoin vanhentuneeseen tietoon, että Kainuun Tykistörykmentin jo toteutettu kaikkien tykistöammuntojen suorittaminen Rovajärvellä on hyvin perusteltu ratkaisu, kun taas niiden aloittaminen uudelleen Vuosangassa olisi huonosti perusteltavissa.

Kaavaselostuksessa esitetty väite, että kaluston ja henkilöstön kuljettaminen Rovajärvelle olisi kallista, on harhaanjohtava, perusteeton sekä yksipuolisesti ja ammattitaidottomasti rajattu. Huomioon tulisi ottaa kaikki taloudelliset vaikutukset kyseiseltäkin osin. Sitäpaitsi, Kuntayhtymä on jättänyt antamatta Kyläyhdistykselle tämän lukuisista pyynnöistä huolimatta asianmukaisia laskelmia väitetyistä kuljetuskustannuksista, ja on sen sijaan vastannut Kyläyhdistykselle siirtävänsä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki, 621/1999) vastaisesti kysymyksen Sito Oy:n ratkaistavaksi.

Väite meluhaittojen siirtämisestä vähemmän asutuille seuduille on virheellinen. Kaavaehdotuksessa osoitettu Vuosangan melualue me/v ei ole miltään asutuksen puoleiselta osaltaan etäämpänä asutuksesta kuin olisi nykyisen Vuosangassa harjoitetun toiminnan melualue. Päinvastoin, se on useilta osiltaan lähempänä asutusta ja olisi vielä huomattavasti lähempänä, mikäli melualueen raja ei perustuisi arvaamalla saatuihin tietoihin.

Kaavaselostuksen sivulla 48 esitetään, että laajennuksen myötä Vuosangan tehokkaampi ja turvallisempi käyttö vähentäisi tarvetta lisätä Rovajärven ampuma- ja harjoitusalueen käyttöä, että tämä puolestaan hillitsisi Puolustusvoimien kuljetuskustannusten lisääntymistä ja pitkämatkaisesta liikenteestä aiheutuvia haittoja niin Kainuussa kuin myös Lapissa. (s. 48)

Väitteet ovat jyrkästi ristiriidassa Kainuun Tykistörykmentin omaksuman nykyisen toimintatavan kanssa. Käy kouriintuntuvan selväksi, että Kaavaselostuksen lähtötiedot ovat roimasti ylittäneet "parasta ennen" -päiväyksen.

Kaavaselostuksessa esitetään, että laajennuksen perusteena olisivat myös poikkeusolojen valmiuteen liittyvät kysymykset. (s. 17)

Poikkeusolojen valmiuteen liittyvä väite kohdistuu Kaavaselostuksessa nimenomaan ja erityisesti Vuosankaan. Kysessä olevat väitetyt poikkeusolojen valmiuteen liittyvät kysymykset eivät voisi olla perusteena vaihtoehdoissa VE 2 ja VE 0, mikäli väite olisi kelvollinen Vuosangan laajennuksen perusteeksi. On lisäksi selvää, että voidakseen olla totta tulisi väitteessä tarkoittaa poikkeusoloja, joiden vallitessa astuisivat poikkeusolojen säädökset joka tapauksessa voimaan ja Vuosangan sijainti ja sille kaavaehdotuksessa osoitettu alue rajoineen tulisivat olemaan merkityksettömiä poikkeusolovalmiudesta huolehtimisen kannalta. Myöskään ei väitteellä selvästikään voida tarkoittaa esimerkiksi poikkeusolojen valmiuteen liittyvien varastojen tai muiden valmiuksien rakentamista EAH-L-alueille. Väite on perusteeton, tarkoitushakuinen ja harhaanjohtava.

7. VAIHTOEHTOTARKASTELU JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

7.1 Yleistä

Kaavaselistuksessa esitetään, että maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §) mukaan kaavaa laadittaessa olisi tarpeellisessa määrin selvittävät eri vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. (s. 17)

Muihin vaikutuksiin lukeutuvat itsestäänselvästi taloudelliset vaikutukset kaikkien niiden kohteena olevien kannalta. Kaavaehdotuksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista ilmenee, ettei niitä ole merkityksellisellä tavalla selvitetty lainkaan, saati että olisi selvitetty riittävästi.

Kaavaselistuksessa tuodaan esille Kainuun ensimmäisen maakuntakaavaehdotuksen nähtävilläolo 3.4.–12.5.2006 ja toisen ehdotuksen nähtävilläolo 23.10.–24.11.2006. Kaavaselistuksessa esitetään, että Maakuntakaavassa olisi Puolustusvoimien esittämät Vuosangan laajentumisalueet osoitettu selvitysalueiksi, joiden alueidenkäyttöratkaisua tarkasteltaisiin Vaihekaavassa.

Kaavaselistuksessa ei tuoda esille, että edellä viitattu toinen maakuntakaavaehdotus on asetettu uudelleen nähtäville, mutta MRA 32 §:n vastaisesti vain pienelle osalle osallisia, Kuntayhtymän 19.12.2006 lähettämällä kirjeellä (Dnro 1215/06 tai Dnro/215/06), johon on pyydetty vastaukset 5.1.2007 mennessä. Kyseisen kaavaehdotuksen kaavakartan osikkona on 'Kainuun maakuntakaavaehdotus 19.12.2006' ja 'EAH'- ja 'se' -kaavamerkinnot esittävän asiakirjan otsikkona on 'Kainuun maakuntakaavaehdotus / ote 19.12.2006'. Jälkimmäinen on mainittu edellä viitatuun kirjeen liiteluettelossa nimellä 'Ote maakuntakaavaselistuksesta'. Muutokset ovat olleet olennaisia, ne koskivat muutakin kuin vain yksityistä etua eikä niistä ole kuultu erikseen kaikkia niitä osallisia, joita muutokset koskivat, ei muun muassa ainoatakaan yksittäistä yläviekiläistä kansalaista. Kuntayhtymä on pyytänyt tästä muutetusta maakuntakaavaehdotuksesta kannanottoa Kyläyhdistykseltä, joka sellaisen antoi 5.1.2007 kirjallisena.

Kaavaselistuksessa ei tuoda esille, että vielä kolmannenkin nähtävilläolon jälkeen on maakuntakaavaehdotusta muutettu asettamatta sitä uudelleen nähtäville. Muutokset olivat tälläkin kerralla olennaisia, mutta niistä ei kuultu ketään Kyläyhdistyksen tiedossa olevasti ja muutokset koskivat muutakin kuin vain yksityistä etua. Kyläyhdistys pitää mahdollisena, että näistä muutoksista olisi kuitenkin kuultu ainakin Puolustusvoimia, yhtä osallista. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi maakuntakaavaehdotuksen 7.5.2007.

Kaavaselistuksessa on esitettävä kaikki edellä esille tuodut Maakuntakaavan ehdotusvaiheet.

Kaavaehdotusta valmisteltaessa ei ole suoritettu YVA-lain mukaista vaikutusten arviointia. Se olisi tullut suorittaa sekä hanke- että harkintaperusteisesti. Kaavaehdotus ei perustu tältäkin osin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

7.2. Perusvaihtoehdot

Kaavaselistuksessa tuodaan esille, että Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä saaduissa, Vuosangan aluetta koskevissa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettiin Vuosangan laajentumisen vaihtoehtona ampuma- ja harjoitustoiminnan keskittämistä varuskunta-alueen sisällä olevalle Kassunkurun alueelle sekä sen mahdolliselle laajentumisalueelle, ja että tämä toimisi lähtökohtana konsulttityönä tarkasteltujen vaihtoehtojen valinnalle Vaihekaavan valmisteluvaiheessa. (s. 17)

Kaavaselostuksessa esitetty toteamus osaltaan osoittaa Maakuntakaavan olevan vaihemaakuntakaava.

Kaavaselostuksessa esitetään, että vaihtoehtotarkastelun yhteydessä vaihtoehdon VE 2 sisältö olisi täydentynyt Puolustusvoimien esittämien näkökohtien mukaan siten, että vaihtoehdon VE 2 toteutuessa raskaiden aseiden ampumatoiminta Vuosangan alueella lakkaisi, mutta Vuosangan aluetta tultaisiin edelleenkin jossain määrin käyttämään Puolustusvoimien harjoitustoimintaan ja että vaikutusten arvioinnissa olisi otettu huomioon vaihtoehtoa 2 koskevat täydennykset. (s. 18)

Kyläyhdistys on pyytänyt useaan otteeseen vuoden 2010 alkupuolelta lähtien Kuntayhtymältä julkisuuslain nojalla sisältötietoa niistä Kuntayhtymän asiakirjoista, joissa olisi esitetty perusteet ja perustelut edeltä ilmenevälle mitä ilmeisimmin tarkoitushakuiselle ja perusteettomalle näkemykselle, että noin 100 kilometrin päässä Kainuun Prikaatin varuskunnasta sijaitseva vaihtoehto VE 1 (n. 17 650 ha) riittäisi yksin täyttämään Puolustusvoimien ampuma-alueen Kainuussa, kun sitä suurempi ja varuskunnan lähellä sijaitsevana Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan koulutustehokkaampi vaihtoehto VE 2 (n. 18 300 ha) ei tarkoitukseen riittäisi, vaan sen lisäksi tarvittaisiin edelleenkin nykyinen Vuosanka (n. 13 850 ha). Kyläyhdistys ei ole pyytämäänsä tietoa saanut, mikä on olennaisesti heikentänyt sen mahdollisuuksia tehdä tätä muistutustakin riittävän tiedon valossa.

Århusin yleissopimuksen mukaan osallisten on voitava osallistua tehokkaasti jo silloin, kun kaikki vaihtoehdot ovat avoimia, osallisilla on oltava riittävät tiedolliset edellytykset osallistua muun muassa vaikutusten arviointiin ja ratkaisuvaihtoehdon valintaan, ja osallistumismahdollisuuksien toteutuminen edellyttää, että ympäristöä koskeva informaatio on julkista.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Sito Oy on laatinut eri vaihtoehtojen vaikutusten arviointia koskevan raportin ("Siton raportti") Kuntayhtymän toimeksiannosta osana Vaihekaavan valmistelua ja että arviointi sisältäisi maakuntakaavan vaihtoehtojen VE 0, VE 1 ja VE 2 arvioinnin MRL 9§ ja MRA 1§ vaatimusten mukaisesti. (s. 18, 39)

Kaavaselostuksessa jätetään tuomatta esille keskeinen osa Kuntayhtymän toimeksiannosta Sito Oy:lle. Konsultin tärkeänä nimenomaisena tehtävänä on ollut Natura-arvioinnin tarveharkinnan suorittaminen seitsemälle Natura 2000 -alueelle, mikäli VE 1 valittaisiin alueidenkäyttöratkaisuksi.

Väite Siton raportin sisältämien vaihtoehtojen arvioinnin MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n mukaisuudesta on virheellinen, perusteeton ja harhaanjohtava. Sito Oy:n saaman toimeksiannon ja Siton raportin vertailusta on vaikeuksitta havaittavissa, että työn tavoitteita on sen edetessä rajattu. Vaihtoehto VE 0 on jätetty käytännössä arvioimatta. Siitä on esitetty vain eräitä irrallisia toteamuksia. On mitä ilmeisintä, että rajausta ei ole tehty Sito Oy:n aloitteesta.

7.2.1 Arvioidut vaikutukset

Kaavaselostuksessa esitetään, että Siton raportissa olisi arvioitu muun muassa vaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia asukkaille ja maanomistajille sekä vaihtoehtojen yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia. (s. 19)

Kaavaselostuksessa esitetään kolmen vaihtoehdon yhteismitattomat ja perustelemattomat kokonaiskustannusvaikutukset. Tietojen lähde on Kaavaselostuksessa mainittu, mutta Siton raportista ilmenee, että luvut ovat Puolustusvoimien antamat. Kyläyhdistys on julkisuuslakiin vedoten pyytänyt lukuisia kertoja saada niiden perusteita Kuntayhtymältä siinä onnistumatta.

Mitään muita euromääräisiä vaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia, edes suuruusluokka-arvioita, ei Kaavaselostuksessa esitetä. Hyödyistä ei esitetä

mainintaakaan. Muun muassa Kuhmon kaupungille aiheutuvat taloudelliset hyödyt ja haitat eivät Kaavaselistuksesta selviä.

Yhdenkään ratkaisuvaihtoehdon väitettyjä kokonaiskustannusvaikutuksia ei Kaavaselistuksessa ole perusteltu tehtyjen konsulttiselvitysten tuloksilla.

Taloudellisten vaikutusten osalta ei Kaavaehdotus perustu alkuunkaan riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

7.2.2. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen arviointi eri vaihtoehdoissa

Kaavaehdotuksella edistetään huonosti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Toteutumatta jäävät tai riittämättömästi toteutuvat muun muassa seuraavat:

- 1) Muun muassa seuraavat yleistavoitteet jätetään Kaavaehdotuksella toteuttamatta:
- 2) Yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurisen kestävyuden edistäminen alueidenkäytöllä.
- 3) Olemassa olevien yhdyskuntarakenteiden hyödyntäminen.
- 4) Kaupunkiseutujen ja taajamien eheyttäminen.
- 5) Elinkeinoelämän toimintaedellytysten edistäminen alueidenkäytöllä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen.
- 6) Kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymisen edistäminen alueidenkäytöllä.
- 7) Elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymisen edistäminen alueidenkäytöllä.
- 8) Ekologisten yhteyksien säilymisen edistäminen suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä.

Muun muassa seuraavia erityistavoitteita ei Kaavaehdotuksella toteuteta:

- 1) Maakunnan suunnittelussa on selvitettävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.
- 2) Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.
- 3) Maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja esittää eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet.
- 4) Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä sekä luotava edellytykset hyvälle taajamakuvalle.

- 5) Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Elinympäristön viihtyisyyttä ja terveyttä on edistettävä.
- 6) Alueidenkäytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä.
- 7) Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön sekä luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisten aluekokonaisuuksien arvot säilyvät.
- 8) Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit on otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.
- 9) Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.
- 10) Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.
- 11) Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon vesi- ja rantaluonnon suojelun tai virkistyskäytön kannalta erityistä suojelua vaativat vesistöt.

Kaavaselostuksessa esitetään, että pääasiassa Vaihekaavassa ei ohjattaisi asioita, joilla voisi olla merkittäviä vaikutuksia toimivaan aluerakenteeseen liittyviin tavoitteisiin, että nämä valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet olisi huomioitu kaavaa laatiessa, mutta että pääasiallisesti niiden sisältöön olisi keskitytty aiemmin valmistuneissa Kainuun maakuntasuunnitelmassa sekä Kainuun kokonaismaakuntakaavassa. (s. 20)

MRL 62 §:n 1 momentin mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Kaavaselostuksessa esitetty väitekehitemä on viranomaisjargonia. Se ei ole selkeä eikä yksiselitteinen. Se ei edistä maakuntakaavoituksen läpinäkyvyyttä, vaan siinä pyritään mitä ilmeisimmin tarkoituksellisesti hämärtämään asioita mahdolltomiksi ymmärtää. Menettely on vastoin hallintolain 9 §:ää, jossa on säädetty, että viranomaisen on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Tässä yhteydessä todetaan, että Kaavaehdotuksessa on lukuisia muitakin vastaavia kohtia.

Yläviekisiläiset ovat Vaihekaavan osallisia. Perustuslain 20 §:ssä on säädetty, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vastuunottamisen on katsottava olevan myös oikeus. Vaihekaavan tapauksessa vastuun voidaan katsoa kuuluvan erityisen painavana sen osallisille. Vaihekaavan vaikutusten osalta eivät osalliset voi kantaa ympäristövastuutaan perustuslaissa tarkoitettulla tavalla, elleivät Vaihekaava-asiakirjoissa luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä esitetyt väitteet ja perustelut ole selkeitä ja ymmärrettäviä.

Perustuslain 22 §:ssä veloitetaan julkinen valta turvaamaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Vaihekaavan tapauksessa ne eivät voi toteutua, elleivät osalliset voi kantaa ympäristövastuutaan eivätkä ylipäänsä osallistua laissa tarkoitettulla tavalla Vaihekaava-asiakirjojen lainvastaisen kielen vuoksi. Vaikka Vaihekaava-asiakirjat voitaisiinkin jollain perusteella tulkita oikeudellisesti MRL:n mukaisiksi, olisi MRL:n soveltaminen Vaihekaava-asiakirjoissa edellä

viitatulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa, jolloin on annettava etusija perustuslain säännökselle (PL 106 §).

On otettava huomioon, että ylivoimainen enemmistö Vaihekaavan osallisista on tavallista maaseudun väkeä, joka ei ole tottunut epäselvän, virheitä vilisevän viranomaisjargonin erottamiseen totuudesta. Vaihekaavan valmistelussa ei voida osalliselta edellyttää sekavan kielenkäytön tulkitsemisen hallitsemista eikä myöskään edellyttää, että osallinen hankkii osaamisen omalla kustannuksellaan.

Koska on selvää, että Vaihekaavan asiakirja-aineisto on kirjoitettavissa Vaihekaavan ensisijaisten osallisten ymmärrettävissä olevalla kielellä, on niin tehtävä ja Kaavaehdotus on korjausten jälkeen asetettava uudelleen nähtäville. Mikäli niin ei meneteltäisi, olisi katsottava, ettei osallisilla ole ollut mahdollisuutta esittää Kaavaehdotuksesta mielipidettään riittävän tiedon valossa.

Seuraavassa kuitenkin yritetään Kaavaselostuksessa esitettyä väitekehitemää tulkita. Siltä osin kuin siinä mahdollisesti epäonnistutaan, tulee syytä hakea väitekehitemästä.

Kaavaselostuksessa kokonaiskaavaksi väitetty Maakuntakaava on vaihekaava. Maakuntakaavassa on jätetty esittämättä tiedossa ollut olennainen alueidenkäyttökysymys, joka on siirretty ratkaistavaksi Vaihekaavassa. Käsillä oleva Vaihekaava on siten Kainuun 2. vaihemaakuntakaava, mikä on olennainen Vaihekaavan valmistelussa huomioon otettava seikka.

Toimivaan aluerakenteeseen liittyvien valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden sisältöön merkittäviä vaikutuksia aiheuttaviin asioihin ei ole keskitytty aiemmin valmistuneissa Kainuun maakuntasuunnitelmassa eikä Kainuun kokonaismaakuntakaavassa, niinkuin Kaavaselostuksessa väitetään. Se olisikin lähtökohtaisesti mahdotonta, sillä Maakuntakaavan valmistelussa ei ole lainkaan käsitelty silloin jo tiedossa olleita Vuosangan laajentamiselle vaihtoehtoisia alueidenkäyttöratkaisuja (kuten VE 2).

Toimivaan aluerakenteeseen liittyviin valtakunnallisiin alueidenkäytön tavoitteisiin merkittäviä vaikutuksia aiheuttavien alueidenkäyttökysymysten käsittely Kaavaehdotuksessa ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaavaselostuksessa esitetään, että toisaalta Puolustusvoimien toiminnalla myös tuettaisiin joitakin paikallisia palveluntuottajia ja että vaihtoehdossa VE 2 suuri harvaan asuttu alue tyhjenisi asukkaista, jolloin jo olemassa olevaa rakennuskantaa jäisi jatkossa käyttämättä. (s. 20)

Paikallisilla palveluntuottajilla tarkoitetaan Kaavaselostuksessa nähtävästi Vuosangan palveluntuottajia. Heidän mahdollisesti saaman hyödyn määrällinen arviointi on Kaavaselostuksessa jätetty tekemättä. Se on joka tapauksessa hyvin vaatimatonta. Vuosangan toimintojen vaikutus paikallisen kyläkaupan tulokseen on vuositasolla enintään muutamia tuhansia euroja. 2010-luvun lopulla se on ollut kauppiaan mukaan vuositasolla noin 500 euroa. Lähimpänä Vuosankaa ja sinne suuntautuvan liikenteen solmukohdassa sijainnut Härmänkylän kyläkauppa lopetti toimintansa vuonna 2007 kannattamattomana. Vuosangassa työskentelee vielä muutamia paikallisia työntekijöitä. Lisäksi alueen tiestön kunnossapito työllistää paikallisia yrittäjiä vähäisessä määrin.

Nämä tarkoitushakuisesti ja yksipuolisesti valitut hyödyt osoittautuvat merkityksettömän vähäisiksi, kun niitä verrataan kokonaisvaikutuksiin. Kaavaselostuksessa jätetään täysin arvioimatta, mitä hyötyjä paikallisille palveluntuottajille ja muille osapuolille, kuten Kuhmon kaupungille, tulisi, jos vaihtoehto VE 2 valittaisiin. Muun muassa Kainuun ELY-keskus on todennut, että aluetta voitaisiin käyttää tutkimustarkoituksiin.

Kaavaselostuksessa tuodaan haittana esille, että vaihtoehdon VE 2 valinnasta aiheutuisi (nähtävästi) Kassunkurun seudun rakennuskannan käyttämättömyys.

Kaavaselostuksesta ei ilmene, että siinä olisi tarkasteltu mainitun rakennuskannan hyödyntämistä Puolustusvoimien käytössä eikä Kaavaselostuksesta ilmene rakennuskannan arvoa.

Kaavaselostuksessa esitetään, että maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet huomioiden kaikki vaihtoehdot turvaisivat kyseessä olevien alueiden käytön ja toimintamahdollisuudet, mutta että vaihtoehdot VE 1 ja VE 2 voisivat turvata riittävät alueelliset edellytykset Puolustusvoimien määrittelemällä tavalla parhaiten ja että vaihtoehdon VE 2 toteuttamiseen liittyisi osin maakunnallisesti tai valtakunnallisesti ristiriitaisia aluetarpeita eri maankäyttömuotojen välillä (mm. kaivostoiminnan laajentumisalueet pohjoiseen). (s. 20)

Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, mitä alueita siinä tarkoitetaan, kun siinä viitataan "kyseisiin" alueisiin. Siltä osin ei Kaavaselostukseen ole tässä muistutuksessa voitu ottaa kantaa.

Väite, että vaihtoehtoa VE 2 vastaan puhuisi se, että sen toteuttamiseen liittyisi osin maakunnallisesti tai valtakunnallisesti ristiriitaisia aluetarpeita eri maankäyttömuotojen välillä, on virheellinen ja tarkoitushakuinen. Vaihtoehto VE 2 on sovitettavissa valtakunnallisten alueidenkäyttötarpeiden mukaisesti yhteen muiden alueen ja seudun alueidenkäyttötarpeiden kanssa. Kaivostoiminnan tarpeet sijoittuvat vaihtoehdon VE 2 eteläreunan läheisyyteen ja ne ovat helposti yhteensovitettavissa maanpuolustuksen tarpeiden kanssa VE 2:n rajausta muuttamalla.

Vaihtoehdon VE 2 käyttö maanpuolustustarpeisiin on sen sijaan ristiriidassa alueen luontoarvojen kanssa. Vuosangan maalialue on EU:n pienvesirikkein tyyppinsä edustaja. Vuosangassa, ja tiheimmässä sen maalialueella, on useita satoja³ erilaisia pienvesistöjä, mikä on tuotu esille Siton raportissa, mutta ei sitä ennen Maakuntakaavassa eikä nyt Kaavaehdotuksessa. Vuosangan vesistöjen tarkka määrä ei ole tiedossa, koska Maakuntakaavassa vahvistetulla EAH-alueella ei ole koskaan suoritettu merkityksellisiä luonto- ja ympäristöarvojen tutkimuksia eikä selvityksiä.

Kaavaselostuksessa esitetään, että alueidenkäytöllä edistettäisiin yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä ja että kestävyyttä koskevaa tavoitetta voitaisiin tulkita niin, että maakuntakaavatasolla tarkasteltuna tavoite toteutuisi riittävällä tavalla kaikissa esille tulleissa vaihtoehdoissa ja että tästä tulkinnasta eri osallisilla ja osapuolilla voi olla erilaisia näkemyksiä. (s. 20)

Kaavaselostuksessa esitetään, että olemassa olevan Vuosangan laajentumisen vaikutukset maisemalle olisivat vähäisiä. (s. 48)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että vaihtoehdossa VE 2 olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnettäisiin vaihtoehdoista heikoimmin, mutta toisaalta ampuma- ja harjoitusalue liikenne puolestaan vähenisi. (s. 20)

Kaavaselostuksessa esitetty yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä koskeva väite on virheellinen. Asia on päinvastoin.

Vaihtoehdon VE 2 alue on pääosin nuorta talousmetsää ojitetuilla rämealueilla. Vesistöjä on siellä erittäin vähän. Iso osa alueesta on osoitettu Maakuntakaavassa turvetuotanto -periaatemerkinnällä. Vaikutukset Losonvaaran Natura 2000 -alueelle ovat rajoitettavissa niin, etteivät ne merkittävästi alueen luontoarvoja heikentäisi. Vaihtoehdon VE 2 ja Maakuntakaavassa osoitetun EAH-alueen ekologiset arvot ovat sen sijaan ainutlaatuiset koko EU:ssa.

Väite Vuosangan laajentumisen vaikutusten vähäisyydestä maisemalle on virheellinen. Vuosangassa käyttöön tulevat laajennusalueet olisivat suureksi osaksi vanhaa metsää, luonnonvaraisia soita ja vastaavia arvokkaita alueita.

3 Vuosangassa on arviolta yhteensä vähintään noin 500-600 kpl järviä, lampia, puroja, noroja, lähteitä jne.

Kaavaselostuksessa ei anneta myöskään mitään arvoa Vuosangassa sijaitsevalle EU:n pienvesirikkaimmalle maisemalle eikä muille arvokkaille maisemanpiirteille, jotka vielä säilyisivät tai palautuisivat, mikäli toiminta Vuosangassa lakkaisi. Toisaalta Kaavaselostuksessa ei esitetä arviota vaihtoehdon VE 2 vaikutuksesta sikäläiselle maisemalle, eli nuorille kasvatusmetsille, ojitetuille rämeille, kaivosnaapuruudelle ja turvesuoalueelle.

Vaihtoehtojen taloudellisesta kestävydestä ei Kaavaehdotuksesta ilmene mitään merkityksellistä. On lähtökohtaisesti selvää, että muun muassa päästöjen ja energiankulutuksen osalta on VE 2 ylivoimainen verrattuna vaihtoehtoon VE 1.

Vaihtoehdon VE 2 sosiaalista kestävyttä edesauttaa haittojen ja hyötyjen kohdistuminen samalle väestöryhmälle. VE 1 on sosiaalisesti kestävä Vuosangan seudulla siellä ilmenevien haittojen merkittävyyden ja saatavien hyötyjen vähäisyyden vuoksi.

Kajaanin kaupunkiperintöön ja rakennuskulttuuriin kuuluvat Kainuun Prikaati ja sen toiminta kokonaisuutena, mukaanlukien kovapanosammunnat. Vuosangan ampuma- ja harjoitusalue ei kuulu vähääkään Ylä-Vieksin kulttuuriperintöön. Toiminta on tuotu alueelle kyläläisiltä mielipidettä kysymättä ja sen jokainen tähänastinen laajentaminen on tiedotettu jälkikäteen ilmoitusluonteisena asiana, eikä aina edes siten.

Väite yhdyskuntarakenteiden heikoimmasta hyödyntämisestä vaihtoehdossa VE 2 on virheellinen. Siinä toiminnassa tukeuduttaisiin samalla alueella joka tapauksessa jatkuvasti ylläpidettäviin Puolustusvoimien palveluihin ja kasarmialueeseen, joka on kaukolämmön piirissä. Vaihtoehdossa VE 1 matkustettaisiin maanteitse noin 100 kilometrin päässä kasarmialueelta sijaitsevaan Vuosankaan, jonka näinollen ylimääräinen ja turha rakennuskanta lämmitettäisiin nykyiseen tapaan suoralla sähköllä.

Kaavaselostuksessa esitetään, että vaihtoehdossa VE 2 kestävä hyödyntäminen saattaisi vaarantua turpeen ja malmipotentialien osalta. (s. 21)

Väite on osin perusteeton ja muilta osin ei Kaavaselostuksesta ilmene, että kestävä hyödyntäminen ei olisi yhteensovitettavissa maanpuolustuksen tarpeiden kanssa. Melua ja muita päästöjä aiheuttavaa luonnonvarojen hyödyntämistä tulee pitää erityisen kestäväenä, kun se tapahtuu samalla alueella melua ja muita päästöjä aiheuttavan muun toiminnan kanssa.

7.2.3. Yhteenvedo vaihtoehtojen kokonaisvaikutuksista (s. 21-22)

Kaavaselostuksessa esitetään, että vaihtoehdossa VE 1 olisi elinkeinojen harjoittamiseen odotettavissa vain vähäisiä haitallisia vaikutuksia meluhaittojen ja mahdollisesti käyttöön otettavien uusien siirtymisreittien vuoksi, että vaihtoehdossa VE 2 aiheutuisi haitallisia vaikutuksia muun muassa laajennusalueen tiloilla ja pelloilla ja lisäksi vaikutuksia aiheutuisi matkailulle sekä joillekin turvetuotantoalueille, että vaihtoehto VE 2 olisi osittain ristiriidassa Talvivaara Oy:n valtausvarauksen kanssa ja että vaihtoehdon VE 2 toteutuessa haitat elinkeinojen harjoittamiseen vähenisivät Vuosangan alueella. (s. 21)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että vaihtoehdossa VE 0 ei olisi odotettavissa terveysvaikutuksia verrattuna nykytilaan ja todetaan, että vaihtoehdossa VE 2 melualtistuksen mahdolliset terveysvaikutukset lisääntyisivät todennäköisesti merkittävästi, siinä aiheutuisi vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen kaupunkikehittämisen kohdealueen läheisen sijainnin johdosta ja että Vuosangan läheisyydessä tieliikenteelle aiheutuisi myönteisiä vaikutuksia liikennemäärien vähentyessä. (s. 21)

Kaavaselostuksessa esitetään vielä, että rakentamisen aikana aiheutuisi myönteistä yhdyskuntataloudellista vaikutusta muun muassa hankintojen myötä, mutta myös jonkin verran käytön aikaisia, pääosin kielteisiä, yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia. (s. 22)

Otsikosta saa käsityksen, että luvussa esitettäisiin yhteenveto vaihtoehtojen kokonaisvaikutuksista. Näin ei kuitenkaan ole, vaan kaavaselostuksessa luetellaan hajanaisia, paljolti perustelemattomia ja erittäin subjektiivisia näkemyksiä vaikutuksista ihmisiin, elinkeinojen harjoittamiseen, maa- ja kallioperään, vesiin, terveyteen, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen, luonnonvaroihin, maisemaan, kulttuuriperintöön, rakennettuun ympäristöön, tie- ja lentoliikenteeseen, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskuntatalouteen.

Luvun alakohdista on koottavissa yleisnäkemys, että vaihtoehdossa VE 0 olisivat vaikutukset hyvin vähäisiä tai niitä ei olisi ollenkaan, että vaihtoehdossa VE 1 vaikutukset olisivat vähäisiä, mutta että monet vaihtoehdon VE 2 haitalliset vaikutukset Kajaanissa tulisivat olemaan merkittäviä. Molemmilla vaihtoehdoilla esitetään kuitenkin olevan paikallisia vaikutuksia kasvi- ja eläinlajeihin.

Kaavaselostuksessa esitetyt käsitykset vaihtoehtojen kokonaisvaikutuksista ovat yksipuolisia ja tarkoitushakuisia. Kokonaisvaikutuksia ei ole riittävästi tutkittu ja selvitetty. Vaihtoehdon VE 2 Kajaanissa aiheuttamia haittoja korostetaan ja vaihtoehdon VE 1 Ylä-Vieksillä aiheuttamia haittoja vähätellään. Vaihtoehdossa VE 2 sekä Kajaanissa että Vuosangassa aiheutuvien erittäin merkittävien hyötyjen peittäminen on omiaan syrjimään vaihtoehtoa VE 2. Menettely ei ole tasapuolinen eikä siinä pyritä totuuteen. Menettelyn virheellisyydestä huolimatta on katsottava, että tulokset puoltavat vaihtoehdon VE 2 valintaa.

Kaavaselostuksessa esitetty käsitys vaihtoehdon VE 1 vaikutusten pysymisestä vakaina on virheellinen. Vaikutukset kumuloituvat ja saattavat vahvistaa toisiaan, vaikka toiminta säilyisi muuttumattomana. Tähän mennessä kasaantuneet terveydelliset, sosiaaliset ja muut vaikutukset ihmisiin sekä heikentävät vaikutukset suojeltuihin luontoarvoihin jatkavat kasvuaan.

Kaavaselostuksessa esitetty käsitys vaihtoehtojen vaikutuksista elinkeinojen harjoittamiseen on yksipuolinen, tarkoitushakuinen ja epäselvä. Vaihtoehdossa VE 2 esitetään aiheutuvan vaikutuksia matkailulle sekä joillekin turvetuotantoalueille valaisematta olisivatko vaikutukset kielteisiä vai myönteisiä. Sitäpaitsi Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan ollaan Suomessa luopumassa uusien soiden ottamisesta turvetuotantoon.

Kaavaselostuksessa väitetään vaihtoehdon VE 2 olevan osittain ristiriidassa Talvivaara Oy:n valtausvarauksen kanssa, mikä ilmentää vaikutusten arvioinnin olevan tältä osin perin juurin kapeakatseisesti tehdyn. Sijoittuvathan kaivostoiminnan tarpeet vaihtoehdon VE 2 eteläreunan läheisyyteen ja ne ovat helposti yhteensovitettavissa maanpuolustuksen tarpeiden kanssa VE 2:n rajausta tarvittaessa muuttamalla. Lisäksi kaivos- ja ampumatoiminnan vaikutukset ovat erinomaisesti yhteensopivia. Kumpikaan toiminta ei häiritse toista. Kaavaselostuksesta ei ilmene, että Vaihekaavan valmistelussa olisi riittävästi tutkittu ja selvitetty mahdollisuutta hyödyntää Puolustusvoimien toiminnassa kaivostoiminnan aiheuttamia kielteisiä ympäristövaikutuksia ja kaivostoiminnan edellytysten parantamismahdollisuutta Puolustusvoimien toiminnan ansiosta.

Kaavaselostuksessa esitetty väite, että vaihtoehdon VE 2 toteutuessa haitat elinkeinojen harjoittamiseen vähenisivät Vuosangan alueella, jää epäselväksi. Näyttäisi, että siinä tarkoitetaan Vuosangan ampuma- ja harjoitusaluetta, mutta saatetaan siinä sen sijaan tarkoittaa jotain laajempaa aluetta. Kyläyhdistyksen ei ole mahdollista esittää näin epäselvästä, mutta mitä ilmeisimmin erittäin tärkeästä asiasta mielipidettä.

Kaavaselostuksessa esitetty väite, että vaihtoehdossa VE 0 ei olisi odotettavissa terveysvaikutuksia verrattuna nykytilaan ja että vaihtoehdossa VE 2 meluallistuksen mahdolliset terveysvaikutukset lisääntyisivät todennäköisesti merkittävästi on yksipuolinen ja suuresti virheellinen. Vaihtoehto VE 1 aiheuttaisi merkittäviä kielteisiä terveysvaikutuksia Ylä-Vieksillä muun muassa vaikutusalueen laajenemisen, kyltymättömäksi koetun Vuosangan

laajentamishalun⁴ synnyttämän ahdistuneisuuden pahenemisen ja vaikutusten kasaantumisen johdosta. Kaavaselostuksessa ei tuoda esille Ylä-Vieksillä aiheutuvia merkittäviä myönteisiä terveysvaikutuksia vaihtoehdossa VE 2.

Kaavaselostuksessa esitetystä käsityksestä, että vaihtoehdossa VE 2 aiheutuisi vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen kaupunkikehittämisen kohdealueen läheisen sijainnin johdosta, ei Kyläyhdistyksen ole mahdollista esittää mielipidettä, koska Kaavaselostuksesta ei ilmene, missä määrin vaikutukset olisivat haitallisia ja missä määrin myönteisiä, saati että väitetyjä vaikutuksia olisi kuvattu määrällisesti ja laadullisesti.

Kaavaselostuksessa esitetty väite vaihtoehdossa VE 2 Vuosangan läheisyydessä tieliikenteelle aiheutuvista myönteisistä vaikutuksista liikennemäärien vähentyessä on ristiriidassa sen kanssa, että Kaavaselostuksen sivulla 11 esitetään Kainuun Prikaatin harjoitustoiminnan ja liikennetarpeiden tukevan toiminta-alueen tiestön kunnossapitoon liittyviä toimia. Vähintään osoittaa väite, että Yhteenvedoksi väitetyssä luvussa ei ole esitetty järjestäjä yhteenvetoa vaihtoehtojen kokonaisvaikutuksista tieliikenteelle.

7.3. Muut vaihtoehtotarkastelut

7.3.1. Ylä-Vieksin Kyläyhdistyksen esittämät vaihtoehdot

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kyläyhdistys olisi Kuntayhtymälle toimittamassaan kirjeessä vaatinut otettavaksi huomioon tai tarkasteltavaksi Kaavaselostuksen kohdassa 7.2 olevien vaihtoehtojen lisäksi seuraavia vaihtoehtoja:

- a) Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalueen laajentuminen otettavaksi huomioon yhtenä VE 0 vaihtoehtona
- b) Mainua – Mieronmäki – Puolinmäki – Rotimo – Otanmäki – Mainua alue
- c) Vuolijoki – Mäntyrinte – Perukka - Rasinperä – Raatosaari – Vuolijoki
- d) Mäntyrinte/Purola – Rokula – Pyhäntä – Mäntyrinte/Purola

ja selostetaan, että Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalue sijaitsee kokonaan Pohjois-Karjalan maakunnan alueella, joten sen mahdollinen laajentuminen olisi Puolustusvoimien ja Pohjois-Karjalan maakunnan välinen asia ja että muut esitetyt alueet sijaitsevat osittain Pohjois-Pohjanmaan tai Pohjois-Savon maakuntien alueella, joten niitä koskeva mahdollinen jatkotarkastelu edellyttäisi yhteistyötä asianomaisten maakuntaliittojen ja kuntien kanssa. (s. 22)

Kaavaselostuksesta ilmenee, että edellä mainittujen vaihtoehtojen b) – d) vaihtoehtotarkastelu ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaselostuksesta ei ilmene, että Vaihekaavan valmistelussa olisi vaihtoehdon a) vaihtoehtovertailussa yritettykään tehdä yhteistyötä asianomaisten maakuntaliittojen ja kuntien kanssa. Pikemminkin siitä ilmenee, että yhteistyötarve on esitetty esteenä ja sitä on käytetty perusteena riittävien tutkimusten ja selvitysten tekemättä jättämiselle.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kyläyhdistyksen esittämien vaihtoehtojen (a-d) jatkotarkastelutarpeen arvioimiseksi Kuntayhtymä olisi pyytännyt Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnalta lausuntoa edellä mainittujen vaihtoehtojen soveltuvuudesta Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueeksi ja etenkin raskaiden aseiden

4 Kainuun Prikaatin esikuntapäällikkö everstiluutnantti Max Sjöblom ”lipsautti”, ilmeisen vahingossa tuotumuksensa johdosta, eräässä Vuosangan Johtolassa pidetyssä ns. Vuosangan yhteistyöryhmän kokouksessa, että jo silloin käsillä ollut ja nyt Kaavaehdotuksessa esitetty Vuosangan laajentaminen ei riittäisi, vaan tarvittaisiin uusi laajentaminen, kunhan silloinen olisi saatu tehtyä. Ylä-Vieksillä ymmärretään yleisesti, että jos Kyläyhdistys ei olisi tuonut esille sekä Maakuntakaavassa että Vaihekaavan valmistelussa ilmenneitä lainvastaisuuksia tehokkaasti, olisi esikuntapäällikön ”suunsa ohi puhuma” käsitys jo toteutettu tai vähintään se olisi työn alla.

harjoitustoimintaan korvaamaan nykyistä Vuosankaa tai Vuosankaan suunniteltuja laajennusalueita ja että lausuntopyyntöissä olisi pyydetty lisäksi esittämään vaihtoehtoista (a-d) ne alueet, joiden osalta Puolustusvoimat pitäisi mahdollista jatkotarkastelua tarpeellisena. (s. 22)

Kun otetaan huomioon Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnalle esitetyn lausuntopyyntöön sanamuoto ja se, ettei Kaavaehdotuksesta eikä siihen liittyvistä kaava-asiakirjoista ilmene, että Kuntayhtymä olisi suorittanut minkäänlaista itsenäistä vaihtoehtojen vertailua tai harkintaa saamansa lausunnon johdosta, vaan on hyväksynyt Vaihekaavan valmistelussa sellaisenaan käytettäväksi lausunnossa esitetyt, suurimmaksi osaksi ilmiselvästi virheelliset ja perusteettomat sekä kokonaisuudessaan tarkoitushakuiset väitteet niitä itsekään perustelematta, on katsottava, että Kuntayhtymä on siirtänyt lainmukaiseen päätökseen perustumattomasti merkittävää Vaihekaavan valmistelun toimivaltaa Puolustusvoimille.

Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnan antamassa lausunnossa on otettu kantaa lukuisiin yksin Kuntayhtymän selvitettäviin ja Puolustusvoimien asiantuntemuksen ulkopuolisiin kysymyksiin, kuten muun muassa vaihtoehtojen terveydellisiin-, sosiaalisiin ja ekologisiin vaikutuksiin, kysymykset tosiasiallisesti ja lopullisesti Vaihekaavan valmistelussa ratkaisten. Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan lausunnon on valmistellut kapteeni Tarmo Kyllönen, Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta, mahdollisesti yhteistyössä ympäristöinsinööri Sami Sääksjärven, Pohjois-Suomen Huoltorykmentti, kanssa. Joka tapauksessa lausunnosta ilmenee, että siitä ovat vastanneet käsiteltyjen siviiliasioiden suhteen ammattitaidottomat ja sotilasasioiden suhteen tarkoitushakuiset tekijät, ja hekin suuressa kiireessä.

7.2.3 Asuin- ja lomarakennusten sijaintia koskevaan paikkatietoaineistoon perustuvat vaihtoehdot

Kaavaselostuksessa esitetään: *”Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta on todennut lausunnossaan mm. että ampumakenttäalueen perustaminen pelkästään tykistön käyttöön ei ole tarkoituksenmukaista, ympäristöekologisesti ei ole järkevää perustaa uusia ampuma- ja harjoitusalueita ja että uusien ampuma- ja harjoitusalueiden perustaminen on pitkäaikainen ja erittäin kallis vaihtoehto. Lausunnossa on käsitelty esitetyjä alueita aluekohtaisesti ja todetaan mm. että esitetyjen alueiden läheisyydessä on paljon asuinrakennuksia sekä lukuisia loma- ja vapaa-ajan asuntoja. Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunta ei ole esittänyt lausunnossaan tarvetta em. alueiden (a-f) jatkotarkastelulle, eikä uusia vaihtoehtoisia tarkasteltavia alueita (PSSLE, Lausunto 3.11.2009, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, vaihtoehtoiset ampuma- ja harjoitusalueet).”* (s. 23)

Kaavaselostuksen sivulla 48 esitetään, että kun ampuma- ja harjoitustoimintaa ei olisi tarpeen hajauttaa uusia harjoitusalueita perustamalla, vähenisi ampuma- ja harjoitustoiminnasta aiheutuvien häiriötekijöiden ja haittojen mahdollisuus näin ollen muualla. (s. 48)

Maakuntakaavoittajan toimivallan tosiasiallinen siirtäminen esikunnalle ilmenee osaltaan edelle lainatusta kappaleesta.

Lausunnossa esitetyjen perusteluiden yksipuolista tarkoitushakuisuutta ilmentää oivasti, että tarkastelluille Vuosangan vaihtoehdoille on lausunnossa lueteltu yhteensä noin 40 vaihtoehtoja vastaan puhuvaa perustetta eikä ainoatakaan niitä puoltavaa. Vain yhdelle perusteelle on annettu etumerkiksi ±. Lausunnossa muun muassa pidetään epäekologisena toiminnan keskittämistä yhdelle ampuma- ja harjoitusalueelle kahden erillisen alueen käytön sijasta.

Asiassa tulee ottaa huomioon, että Kuntayhtymä on pyytänyt kyseistä lausuntoa erityisen merkittäviä, laajoja ja erityisasiantuntemusta vaativia tutkimuksia ja selvityksiä edellyttävistä vaihtoehtoista 18.10.2009 päivätyllä kirjeellään, että se

on saanut lausunnon pyyntönsä mukaisesti 3.11.2009 ja että Maakuntahallitus on päättänyt 9.11.2009 valita yksin vaihtoehdon VE 1 jatkovalmisteluun. Kun vielä otetaan huomioon postin kulkuun kuluva aika, on pidettävä lähtökohtaisesti mahdollisena, että moisessa kiireessä olisi ollutkaan mahdollista tehdä merkityksellisiä tutkimuksia ja selvityksiä useista alueidenkäyttövaihtoehdoista, saati että kyseinen lausunto voisi olla riittävä tutkimus ja selvitys MRL 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla. On selvää, että Kuntayhtymä ei ole antanut esikunnalle riittävästi aikaa lausunnon antamiseen eikä ole varannut itselleen riittävästi aikaa lausunnon tutkimiseen.

Kuntayhtymän kiirettä asiassa ilmentää, että vaihtoehdon valintakysymys on nähtävästi päätetty viedä Maakuntahallituksen 9.11.2009 pidetyn kokouksen esityslistalle jo ennenkuin Kuntayhtymä havaitsi tarpeelliseksi pyytää kyseistä lausuntoa. Maakuntajohtaja Alpo Jokelainen vastasi Kyläyhdistyksen edustajille ja muille ylävieksiläisille 10.10.2009 Ylä-Vieksillä Kyläyhdistyksen edustajan pitämän esityksen johdosta, muun muassa kansanedustaja Timo Korhosen ja päätoimittaja Matti Piiraisen läsnäollessa, että muiden vaihtoehtojen kuin VE 1:n tarkastelu oli jo myöhäistä⁵. Kyläyhdistys oli asettanut vaatimuksensa kyseisten alueidenkäyttöratkaisujen tutkimisesta ja selvittämisestä internet-sivuilleen 30.9.2009. Asia oli selvästikin maakuntajohtajalle uusi. Kyläyhdistys pitää todennäköisenä, että lausuntopyyntö esikunnalle on päätetty esittää vasta maakuntajohtajan Ylä-Vieksillä vierailun jälkeen, tunnelmien ollessa paniikinomaisia.

Mainitussa lausunnossa on muun muassa esitetty selvästi kielteiseksi tarkoitettuna seikkana Sotinpuro -vaihtoehtoa vastaan, että siinä tulisi tehdä (= jouduttaisiin tekemään) yhteistyötä kahden sotilasläänin välillä. Näkemystä on pidettävä käsittämättömänä Puolustusvoimien sisäisen yhteistyökyvyn tai -halun puutteen ilmentymänä. Kun peruste on Vaihekaavan valmistelussa hyväksytty, on selvää, että siinä ei ole tehty riittäviä tutkimuksia ja selvityksiä vaihtoehdoista. Kyläyhdistys viittaa tässä erittäin tärkeässä asiassa Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnan lausuntoon kokonaisuudessaan.

Kun Kainuun Prikaati ja Pohjois-Karjalan Prikaati käyttäisivät kahden ampuma-alueen sijaan yhtä ampuma- ja harjoitusaluetta (Sotinpuroa), toimintaa ei olisi tarpeen hajauttaa kahdelle harjoitusalueelle ja ampuma- ja harjoitustoiminnasta aiheutuvat häiriötekijät ja haitat eivät ainoastaan vähenisi Kuhmossa, Ristijärvellä, Sotkamossa ja Hyrynsalmella, vaan poistuisivat sieltä kokonaan. Toimintaa ei olisi tarpeen hajauttaa myöskään vaihtoehdossa VE 2, vaan se voitaisiin keskittää kokonaan varuskunnan läheisyyteen.

8. VUOSANGAN AMPUMA- JA HARJOITUSALUE JA SIIHEN RAJOITTUVAT SELVITYSALUEET

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vuosankaan rajoittuu neljä erillistä selvitysaluetta, jotka perustuisivat Puolustusvoimien tarpeeseen laajentaa ampuma- ja harjoitusaluetta. (s. 24)

Kaavaselostuksessa esitetään, että kaavaratkaisu perustuisi Puolustusvoimien esittämiin maanpuolustuksen aluetarpeisiin, niitä koskeviin vaihtoehtotarkasteluihin, eri osapuolten esittämiin tavoitteisiin sekä asiaa koskeviin selvityksiin ja että informatiivisen melu- aluerajauksen osalta kaavaratkaisu perustuisi alueella tehtyyn meluselvitykseen sekä niitä täydentäviin seurantamittauksiin. (s. 29)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että ampuma- ja harjoitusalueen laajennuksella olisi tarkoitus saada lisättyä palvelusturvallisuutta ammunnoissa ja sijoitettua tykistön tuliasemia uudelleen. (s. 29)

⁵ Ks. Kaavaselostus, Muut kokoukset/tilaisuudet, Keskustelutilaisuus Kyläyhdistys ry (maakuntajohtaja) 10.10.2009 (s. 71)

Vaihekaavan valmisteluun liittyvässä 'Kainuun maakunta -kuntayhtymä, 2009, B:19, KAINUUN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA, Lähtökohdat ja tavoitteet' -asiakirjassa on esitetty, että Vuosangan osalta tavoitetilaksi olisi määritelty mm. seuraavaa:
- "Tavoitteina ovat [...]sotilasalueiden yhteiskäyttömahdollisuuksien edistäminen."
- "Alueella on kyettävä ampumaan kaikilla Kainuun Prikaatin ja Kainuun Jääkäriprikaatin käytössä olevilla aseilla ja asejärjestelmillä (pl. ilmatorjunta-patteriston asejärjestelmät)."
- "Alueen on mahdollistettava jääkäri- tai jalkaväkiyksikön puolustus- ja hyökkäysammunnan suorittaminen kenttätykistöllä ja kranaatinheittimistöllä tuettuna."
(kyseisen asiakirjan sivu 23)

Kaavaselostuksesta ilmenee, että Kaavaehdotus perustuu vanhentuneeseen tietoon.

Kaavaselostuksessa on selvennettävä, tarkoitetaanko Lähtökohdat ja tavoitteet -asiakirjassa mainituilla yhteiskäyttömahdollisuuksilla yhteiskäyttöä ulkomaisten joukkojen kanssa.

Tykistöammuntoja on suoritettu Vuosangassa säännöllisesti vuodesta 2000 lähtien. Sitä ennen on tykistöllä ammuttu Vuosangassa Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan vain sen verran ja juuri riittävän ajoissa, että vuonna 1989 voimaan tullutta lakia ympäristölupamenettelystä ei tarvinnut soveltaa. Menettelyyn viittaa Kaavaselostuksessa esitetty toteamus, että sopimusta muutettiin 1989 siten, että myös tykistöllä ampuminen oli alueella mahdollista (s. 24). Niistä on kuitenkin yllättäen pidättäytytty vuoden 2011 huhtikuun jälkeen eikä Kainuun Tykistörykmentti ammu 'Vuosangan käyttösuunnitelma 2012' -asiakirjan mukaan alueella ollenkaan myöskään vuonna 2012. Ei ole nähtävissä asiallista syytä miksi entinen tilanne senkään jälkeen palautuisi. Kaavaselostuksesta ei ilmene, että tieto olisi ollut Kuntayhtymän käytettävissä Kaavaehdotusta valmisteltaessa, eikä ilmene ainakaan, että tieto olisi otettu Vaihekaavan valmistelussa huomioon.

Moni peräkkäinen Kainuun Tykistörykmentin ikäluokka tulee suorittamaan kaikki tykistön kovapanosammuntansa muualla kuin Vuosangassa Puolustusvoimien omasta harkinnastaan tekemän päätöksen johdosta. Puolustusvoimien varoilmoitusten mukaan on Kainuun Tykistörykmentti ampunut muun muassa marras-joulukuussa 2011 Rovajärvellä kahteenkin otteeseen. On ilmeistä, ettei niin meneteltäisi, ellei toimittaisi koulutus- ja kustannustehokkaasti.

Rovajärvi-ratkaisun hylkiminen Kaavaehdotuksessa ei näinollen voi perustua kustannussäätöihin, ainoaan Kainuun maakuntakaavavalmistelussa asiassa tähän mennessä esitettyyn perusteeseen. Tosin sekin on jätetty perustelematta. Kuntayhtymä ei ole antanut asianmukaisia vaihtoehtoja VE 0 koskevia kustannustietoja ja -laskelmia Kyläyhdistykselle tämän vaatimuksista huolimatta (kuten ei myöskään vaihtoehtoja VE 1 ja VE 2 koskevia).

Nykyinen tilanne on otettava asianmukaiseen tarkasteluun ja sen vaikutukset on todella selvitettävä. Kaavaehdotuksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista ei ilmene, että niissä olisi otettu huomioon, että olennaisin väitetty Vuosangan laajentamisen peruste on tosiasiallisesti poistunut.

Tykistötoiminnan pysyvää lopettamista Vuosangassa osaltaan puoltaa, ettei Rovajärven ampuma- ja harjoitusalueella eikä sen läheisyydessäkään ole Natura 2000 -alueita. Kaavaehdotuksesta ei ilmene, että tätä olisi otettu Vaihekaavan valmistelussa huomioon.

MRA 10 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan maakuntakaavan selostuksessa tulee esittää esillä olleet vaihtoehdot. Saman momentin 7 kohdan mukaan maakuntakaavan selostuksessa tulee esittää perusteet kaavaratkaisun valinnalle. Kaavaselostuksessa ei vaadittavia perusteita ole esitetty mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla. Kaavaehdotus perustu tältäkään osin MRL 9 §:ssä edellytettyihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

8.3. Nykyinen maankäyttö ja väestö

Kaavaselistuksessa esitetään, että ampuma- ja harjoitusalueen sekä selvitysalueiden aluerajausten sisäpuolella ei olisi asukkaita, eikä niillä sijaitisi loma-asuntoja tai pysyvän asutuksen rakennuksia, pois lukien Puolustusvoimien rakennukset (Lähde: SYKE/YKR, Tilastokeskus 2008). (s. 26)

Selvitysalueella sijaitsee Jukka Kyllösen omistama kiinteistö ja sillä vapaa-ajan ja erämatkailutoiminnan rakennus, laavu. Kyllösellä on lisäksi voimassa oleva rakennuslupa kiinteistölle.

8.7. Pinta- ja pohjavedet

Kaavaselistuksessa esitetään, että Lauttajärven lähteitä lukuun ottamatta suurin osa ampuma- ja harjoitusalueen arvokkaiksi todetuista pienvesikohteista olisi eriateisen suojelun piirissä ja että selvitysalueiden merkittävin vesistökokonaisuus alkaisi Kivijärvestä ja päättyisi Pääjärveen. (s. 27)

Kaavaselistuksessa ei tuoda mitenkään esille Vuosangan yläkömaiseman leimallisinta ja arvokkainta maisemallista ominaisuutta, erityisesti Vuosangan maalialueella ilmenevää EU:n todennäköisesti korkeinta pienvesiheyttä ja vesistöjen monimuotoisuutta. Vuosangan pienvesien runsaus on tuotu selvästi esille Siton raportissa, tosin lukumäärää varovaisesti alakanttiin arvioiden. Pienvesien kokonaislukumäärä Vuosangassa on vähintään suuruusluokkaa 500-600 kappaletta. Asiaan on otettava Kaavaehdotuksessa selvästi kantaa ja se on tutkittava ja selvitettävä.

Vuosangan pienvesien arvoa ei ole koskaan "todettu", koska niitä ei ole koskaan tutkittu eikä selvitetty mainittuja Lauttajärven lähteitä lukuunottamatta. Nekin ovat joutuneet alati laajenevien maalialueiden vaikutusten kohteiksi, vaikka ne ovat luonnontilaisina vesilain mukaan säilytettäviä, kuten Kaavaselistuksessa (s. 27) esitetään. Väitetä Vuosangan arvokkaiksi todettujen pienvesikohteiden olemisesta eriateisen suojelun piirissä on pidettävä tekopyhänä vääristelyä.

8.9. Kulttuuriympäristö

Kaavaselistuksessa esitetään, että muinasjäänösinventointia olisi täydennetty Vuosangan sekä siihen rajoittuvien selvitysalueiden osalta Kainuun museon toimesta v. 2010 ja että Vuosangassa ja siihen rajoittuvilla selvitysalueilla ei sijaitisi valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristökohteita (Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Vuosangan arkeologinen inventointi, 2011). (s. 28)

Viitatus arkeologisen inventoinnin raportissa esitetään, että Metsähallitus jatkaisi kulttuuriympäristöarvojen tutkimista ja selvittämistä kesällä 2011.

Kaavaselistuksessa ei sellaiseen viitata, joten on katsottava, ettei aiottuja tutkimuksia ja selvityksiä ole tehty, vaikka ne on todettu tarpeellisiksi.

8.10. Meluselvitykset

Kaavaselistuksessa esitetään, että Vuosangassa olisi tehty vuoden 2007 kesä- ja marraskuussa alueen ampumatoimintaa koskeneita melumittauksia, joiden tuloksien sekä melun mallilaskennan pohjalta olisi laadittu maaliskuussa 2008 valmistunut Vuosangan ympäristömeluselvitys, jonka on laatinut Puolustusvoimien tilaamana Insinööritoimisto Akukon Oy. (s. 28)

Kaavaselostuksen sivulla 32 on esitetty, että Kaavaehdotuksessa esitetty ohjeellinen melualue olisi määritetty melun leviämismallinnuksen perusteella. (s. 32)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Kainuun maakuntakaavassa ei ole aiemmin osoitettu Vuosankaan liittyvää melualueita. (s. 29)

Kaavaselostuksessa lisätään, että Kainuun ELY-keskuksen ympäristövastuualue olisi pyytänyt Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueelta lausunnon Akukon Oy:n tekemien Vuosangan meluselvitysten oikeellisuudesta, riittävydestä ja luotettavuudesta, että lausunnon mukaan esitetyt meluselvitykset Vuosangasta olisivat maakuntakaavoituksen tarkkuustasolle riittäviä, mutta että lausunnossa muistutettaisiin kuitenkin melumittauksiin liittyvistä mm. luonnonoloista johtuvista epävarmuuksista ja suositeltaisiin lisäksi alueella tehtäväksi tarkentavia melumittauksia. (s. 29)

Kaavaselostuksen sivulla 40 esitetään, että vuonna 2008 tehdyn meluselvityksen yhteydessä saadussa palautteessa olisi noussut esille meluselvitysten tulosten varmistusmittauksien tekeminen, että tästä johtuen Vuosangassa olisi tehty tarkentavia melun seurantamittauksia huhtikuussa 2010 tykistöammuntojen aikana, että seurantamittauksia olisi tehty sekä alueen läheisillä asuintaloilla että Hyrynsalmentielle Katajalammen tuliasemien takana ja että mitatut melutasot eivät olisi ylittäneet Puolustusvoimien suositusarvoja raskaiden aseiden melulle. (s. 40)

Kainuun maakuntakaavoituksessa on Vuosangan asiakokonaisuus jaettu kahteen kaavaan ja saatettu näin Maakuntakaava ja sen ohjausvaikutus epäselviksi. EAH-alue, päästöjen lähdealue, on esitetty Maakuntakaavassa, mutta melualue, päästöjen vaikutus, oltaisiin esittämässä Vaihekaavassa.

Kaavaselostuksessa viitattu Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto (Dnro UUDELY/191/07.00/2010) on liitetty Kainuun ELY-keskuksen Kyläyhdistykselle antamaan lausuntoon (Dnro KAIELY/1/07.04/2010) ja samalla lähetetty jakelulistalla Vaasan hallinto-oikeudelle viittaamatta mihinkään hallinto-oikeutta koskevaan asiaan. Kyläyhdistys olettaa, että Kainuun ELY-keskuksen tarkoitus on ollut esittää lausunto lisäselvityksenä hallinto-oikeudessa tuolloin vireillä olleessa asiassa, joka koski Kyläyhdistyksen tekemää valitusta Kainuun ELY-keskuksen antamasta päätöksestä, jonka mukaan Vuosangassa raskailla aseilla harjoitettavalle ampumatoiminnalle ei tarvittaisi ympäristölupaa. Asia on nyttemmin vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jolle Kyläyhdistys on Uudenmaan ELY-keskuksen:n lausunnon valituksensa liitteenä esittänyt.

Kyläyhdistys toteaa, että mainitussa Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnossa ei ole kiinnitetty huomiota esimerkiksi siihen, että Vuosangan ympäristömeluselvityksestä eivät ilmene siinä käytettyyn melumalliin syötetyt lähtöarvot ja ettei siihen ole sisällytetty kaikkia meluisimpia Vuosangassa runsaasti käytettyjä aseita (kuten haupitsi 122 H). Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnossa esitetty väite, että meluselvitykset Vuosangasta olisivat maakuntakaavoituksen tarkkuustasolle riittäviä, ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin siitä yksinkertaisesta syystä, että Uudenmaan ELY-keskus ei ole vaivautunut tutkimaan ja selvittämään asiaa riittävästi, vaan on lähtökohtaisesti luottanut, että asiantuntijakonsultin työn tarkkuustaso olisi riittävä.

Kaavaehdotuksessa osoitettu Vuosangan melualue on laskennallinen ja se on mallinnettu tietokoneohjelmalla. Sellaiseen malliin tulee syöttää luotettavat lähtöarvotiedot, jotta olisi toivoakaan saada tulokseksi luotettava melualueen rajaus. Tarkistusmittauksilla ei mallinnuksen virheitä voitaisi riittävästi korjata, sillä melutaso voi vaihdella useita kymmeniä desibelejä sää-, tuuli-, lumi-, routa-, vuodenaika- ym. olosuhteiden muuttuessa. Peräkkäistenkin laukausten melumittaustulokset voivat vaihdella suuresti. (Liite 1)

Vuosangan ympäristömeluselvityksen tulokset ovat epäluotettavia ja olennaisen perusteettomia. Se on tehty käsittämättömän ylimielisesti merkittävien oikeudellisten vaikutusten kohteeksi joutuvien Vaihekaavan osallisten

näkökulmasta. Kun otetaan huomioon meluselvityksen tekijän ja työn ohjaajien asiantuntemus ja kokemus, on menettelyä pidettävä tarkoitushakuisena ja Maavoimien Esikunnan tiedossa olleena vääristelynä.

Vuosangan ympäristömeluselvityksessä on esitetty, että siihen sisältyisi kahdeksan raskasta asetyyppiä. Vuosangan ympäristömeluselvityksestä ja kaikista sitä edeltäneistä Akukon Oy:n tekemistä muiden ampuma- ja harjoitusalueiden ympäristömeluselvityksistä (4 kpl) on Kyläyhdistys onnistunut löytämään edes jossain määrin asianmukaisia melupäästötietoja vain kahdelle raskaalle asetyypille mainituista kahdeksasta. Kuuden melupäästöistä ei ole löytynyt mitään merkityksellistä. Jotkin jostain saadut Vuosangan ampumamelun lähtöarvot on melumalliin kuitenkin ollut pakko syöttää, jotta melualue on saatu määritetyksi. Kaiken päälle, Akukon Oy:n tehdessä kyseisiä mittauksia ei Vuosangassa ole käytetty raskasta haupitsia H 122, jolla muuten on ammuttu alueella paljon. Se on yksinkertaisesti jätetty pois mallinnuksesta.

Kenttäkanuuna 155 K on toinen niistä asetyypeistä, joille on esitetty melupäästötietoja Vuosangan ympäristömeluselvityksessä. Sen lähtöarvot perustuvat räikeästi Puolustusvoimien oman, tältä osin asianmukaisen ohjeen vastaisesti Vuosangan "puskassa" mitattuihin tuloksiin. Ne poikkeavat olennaisesti Tampereen aluetyöterveyslaitoksen Niinialossa lähestulkoon ohjeen mukaisissa olosuhteissa (avoin tasainen kenttä, halkaisija 300 m, tykki keskellä, mikrofonit 100 metrin päässä tykistä 30 asteen sektorijaolla kahden metrin korkeudella, vähintään 10 laukausta) samalle aseelle saamista tuloksista.

Kyläyhdistys on vaatinut Maavoimien Esikuntaa antamaan puuttuvat Vuosangan ympäristömeluselvityksen melupäästötiedot. Kun se ei ole onnistunut, on Kyläyhdistys kannellut esikunnan menettelyistä eduskunnan oikeusasiamiehelle. Pääesikunta on todennut oikeusasiamiehelle antamassaan lausunnossa Maavoimien esikunnan antaneen tiedot sillä tarkkuudella kuin niihin on ollut käytettävissä olevien tietojen perusteella mahdollista vastata.

Voidaan näinollen todeta, että sellaisiakaan kelvollisia lähtötietoja ei Vuosangan ympäristömeluselvityksessä ole käytetty, jotka olisivat olleet saatavilla, ja että monia käytettyjä lähtöarvoja ei ole asianmukaisesti mitattuina ollut olemassakaan.

Kaavaselistuksesta ei ilmene mitä vuonna 2008 tehdyn meluselvityksen yhteydessä saatua palautetta siinä tarkoitetaan. Kyläyhdistyksen tiedossa ei ole palautetta, jossa olisi noussut esille meluselvitysten tulosten varmistusmittauksien tekeminen (Kaavaselistuksesta ei ilmene myöskään, mistä meluselvityksistä siinä olisi kyse. Vuosangan melusta on tehty vain yksi ympäristömeluselvitys.). Kyläyhdistyksen ja Kuntayhtymän tiedossa on Kyläyhdistyksen itsensä ja sen käyttämän Suomen johtavan ympäristömeluasiantuntijan useissa yhteyksissä vuonna 2008 tai sen jälkeen antama palaute, jossa meluselvityksen tuloksia on pidetty muun muassa virheellisinä, puutteellisina, harhaanjohtavina ja tarkoitushakuisina.

Kaavaselistuksessa on oikaistava, että vasta Kyläyhdistyksen antaman palautteen johdosta on Puolustusvoimissa ja nähtävästi Kuntayhtymässäkin noussut esille Vuosangan ympäristömeluselvityksen tulosten varmistusmittauksien tekeminen, ja todettava, että varmistusmittauksien tekeminen on eräs keino välttää sen tosiseikan esilletulo, että Vuosangan ympäristömeluselvityksessä käytetyt lähtöarvot ovat enimmäkseen "hihasta vedettyjä" ja loputkin paljolti, Akukon Oy:n omin sanoin, "puskassa" mitattuja, mikä menetelmä on räikeästi Kaavaselistuksessa useissa yhteyksissä viitatus Puolustusvoimien meluohjeen⁶ vastainen.

6 Puolustusvoimien meluohjetta ei mainita Kaavaselistuksen lähdeluettelossa. Siihen on Kaavaselistuksessa viitattu asiayhteyksissä, joissa tyypillisesti vähätellään Vuosangan ja Kaavaehdotuksen meluvaikutuksia.

Kaavaselostuksesta tulee ilmetä Kuntayhtymän perusteltu arvio Vuosangan ympäristömeluselvityksen tulosten epävarmuudesta, kun se ottaa huomioon muun muassa, että meluselvityksessä tarkasteluista kahdeksasta asetyypistä on siinä annettu melupäästötietoja vain kahdelle, kun niitä ei muille kuudelle nähtävästi ole mitattuina olemassakaan, kun esimerkiksi paljon Vuosangassa käytetyn haupitsin 122 H vaikutus puuttuu tuloksista tyystin, kun rakettimelun lähde on arvioitu pistemäiseksi ja kun korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijaneuvoksena nyttemmin toimii Vuosangassa käytetylle kanuunalle 155 K melupäästöt lähes Puolustusvoimien ohjeen mukaisesti Niinisalossa selvittänyt asiantuntija, jonka saamat tulokset eivät ole Vuosangan ympäristömeluselvityksen lähtöarvoiksi jostain syystä kelvanneet, vaan uudet, Niinisalossa saaduista tuloksista olennaisesti poikkeavat on mitattu "puskassa". Arvio on Kaavaehdotuksen uskottavuuden kannalta olennaisen tärkeä. Kuntayhtymällä on riittävät tekniset tiedot ja taidot arvion tekemiseen ja Kyläyhdistys on selvityksen virheitä ja puutteita sille riittävästi arvion tekemiseksi osoittanut.

On katsottava, että Kaavaehdotuksessa esitetty melualue me/v perustuu olennaisessa määrin "hihasta vedettyihin" arvoihin, ellei Kuntayhtymä anna Kyläyhdistykselle yksiselitteistä ja riittävää lukuarvotietoa luotettaviksi hyväksyttävissä olevista Vuosangan ympäristömeluselvityksen lähtöarvoista ja selvityksen tulosten epävarmuuksista. Vaihekaavan valmistelussa on edellytettävä, ei vain riittävien, vaan myös luotettavien tutkimusten ja selvitysten tekemistä.

Kyläyhdistys vaatii lisäksi, että Vaihekaavan valmistelussa hankitaan Vuosangan ympäristömelusta uusi ympäristömeluselvitys, jonka tekee tähänastisista Vuosangan meluselvittelijöistä riippumaton taho. Yläviieksiläisten ja monien muiden osallisten oikeusturvan toteutumisen varmistaminen edellyttää sitä. Samalla tulisi myös Akukon Oy:n muualla aikaisemmin tekemien vastaavien ampuma- ja harjoitusalueiden ympäristömeluselvitysten luotettavuutta valotettua.

9.2. Uudet ja muuttuvat aluevaraukset, maakuntakaavamerkinnot ja määräykset

AMPUMA- JA HARJOITUSALUEEN LAAJENNUSALUE

Kaavaselostuksessa esitetään, että EAH-L -alueella olisi voimassa MRL:n 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. (s. 30)

Kainuun maakuntakaavassa on annettu selvitysalueita koskeva suunnittelumääräys:

"Aluetta ei voi osoittaa Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueeksi ennen kuin alueen käyttötarkoitus on ratkaistu. Ennen alueen käytön ratkaisemista on selvitettävä, millaisia edellytyksiä on alueen käyttämiseksi ampuma- ja harjoitusalueena.

Alueen käyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota yleisen virkistyskäytön tarpeisiin, turvallisuuteen, meluntorjuntaan, pohjavesien suojeluun sekä luonnon- ja ympäristöarvoihin.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakennussuunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot sekä Puolustusvoimien suositukset raskaiden aseiden aiheuttamalle ympäristömelulle.

Suunniteltaessa alueen käyttöä ja rakentamista on sotilasviranomaiselle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen."

Mikäli voitaisiin tulkita, että suunnittelumääräyksessä olisi annettu EAH-L -alueelle ehdollinen rakentamisrajoitus, olisi se MRL:n 33 §:n 1 momentin ja 133 §:n 1 momentin vastainen. Itse suunnittelumääräys on monella muulla tavalla lainvastainen, mihin ei tässä enempää puututa.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen tavoitteena olisi, että erityisesti suunnittelualueella osittain sijaitsevan Pellinkankaan Natura 2000 -verkoston alueen sekä suunnittelualueeseen rajoittuvan Hevoshuhdinpuron ja Honkivaaran Natura 2000 -verkoston alueiden perustana olevat luonnonarvot tulisi turvata. (s. 30)

Suunnittelumääräyksessä ei ole esitetty väitettyä Natura 2000 -alueita koskevaa tavoitetta.

Kaavaselostuksessa esitetään, että osittain nykyisellä ampuma- ja harjoitusalueella, laajennusalueella sekä alueiden ulkopuolella sijaitsevan Pellinkankaan Natura 2000 -verkoston alueen sekä Hevoshuhdinpuron ja Honkivaaran Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelu- ja luonnonarvot sekä sen sijainti osana Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusaluetta olisi otettu huomioon jo valittaessa alueita Natura 2000 -verkostoon. (s. 31)

Väite, että Hevoshuhdinpuron ja Honkivaaran Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen sijainti osana Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusaluetta olisi otettu huomioon jo valittaessa aluetta Natura 2000 -verkostoon, on virheellinen. Alueen perustamisasiakirjat eivät väitettä tue.

AMPUMA- JA HARJOITUSALUEEN OHJEELLINEN MELUALUE

Kaavaselostuksessa esitetään, että merkinnällä **me/v** osoitettaisiin Vuosankaan sekä sen laajennukseen liittyvä ohjeellinen melualue, jolla melutaso ylittäisi ajoittain Puolustusvoimien ohjeessa (13.7.2005) määritellyt raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttaman ympäristömelun suositusarvot. Kaavaselostuksessa on annettu suunnittelumääräys:

”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttaman ympäristömelun suositusarvot.” (s. 31)

ja rakentamismääräys:

”Alueelle ei tule sijoittaa uutta asumista tai muita raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttaaville melulle herkkiä toimintoja. Alueella olevia rakennuksia saa peruskorjata, laajentaa ja korvata uudella. Suunniteltaessa rakentamista alueelle on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.” (s. 31)

Kaavaselostuksessa lisätään, että melualueella olisi voimassa MRL:n 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus ja että rakentamisrajoitus koskisi melualueen ulkorajan ja ampuma- ja harjoitusalueen sekä sen laajennusalueen välistä vyöhykettä. (s. 31)

Kaavaselostuksen sivulla 65 esitetään, että maakuntakaavassa osoitettujen maankäyttöluokkien vaikutukset täsmentyisivät yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arviointien yhteydessä. (s. 65)

MRL 33 §:n 1 momentissa on säädetty, että maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Ampumatoiminnan melualueen perusteella ei momenttia voida soveltaa.

Kaavaselostuksen sivulla 30 esitetään, että melualuemerkintä olisi ”informatiivinen”. Edellä sen esitetään olevan ohjeellinen. Nähtävästi Vaihekaavan valmistelussa ei ole voitu katsoa, että melualue perustuisi riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin, eli se ei voi olla yksiselitteinen ilman hämärtäviä laatumääreitä. Kaavaselostuksessa voitaisiin yhtä hyvin sanoa, että esitetty melualue on suuntaa-

antava, tai "vähän sinnepäin". Kyseessä on merkittäviä oikeusvaikutuksia yläviekiläisille aiheuttava kaavamerkintä. Sen on perustuttava tosiasioihin ja oltava riittävän luotettava.

Maakuntakaavoituksella ei saa siirtää siinä ratkaistavia kysymyksiä ratkaistaviksi kuntatasolla eikä muutenkaan jättää täsmentymään yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arviointien yhteydessä. Vuosangan melualue on maakuntakaavatasoinen asia. Vuosangan melualueen osoittaminen olisi ratkaistava yksiselitteisesti Vaihekaavassa, mikäli melualue siinä tultaisiin osoittamaan. Esimerkiksi, ei voida jättää rakennuslupaharkinnassa ratkaistavaksi rakennusluvan myöntämisedellytyksiä "informatiivisen" tai "ohjeellisen" melualueen perusteella.

Puolustusvoimien, toiminnanharjoittajan itsensä omalle toiminnalleen määrittämät, mihinkään säännökseen perustumattomat suositusarvot eivät sovellu perusteeksi Vaihekaavassa annettavalle suunnittelumääräykselle, jolla olisi erittäin merkittäviä oikeusvaikutuksia.

Ehdotettu rakentamisrajoitus ei ole lainmukainen.

Kaavaselostuksessa esitetään, että ohjeellinen melualue osoittaisi nykyisen melutilanteen ampuma-alueen itä- ja eteläpuolella Kellojärven - Vuosanganjärven suunnassa ja että melualueen määrittäminen olisi tällä alueella nykytilanteen määrittämistä. (s. 32)

Kaavaehdotuksen kaavakartassa on esitetty suuntaa-antava, informatiivinen, ohjeellinen melualue ja Kaavaselostuksen sivulla 19 kuvassa 6 on melualue esitetty epäselvän suuressa mittakaavassa. Suunniteltuja tykistön ja muiden raskaiden aseiden tuliasemien sijainteja ei ole esitetty Kaavaehdotuksessa eikä siihen liittyvissä asiakirjoissa, mikä olisi välttämätöntä, mikäli haluttaisiin, että osallisilla olisi mahdollisuus esittää perusteltu mielipide Kaavaehdotuksesta. Asiakirjoista ei ilmene, sijaitsisivatko ehdotetut tuliasemat samoissa paikoissa kuin on esitetty Vuosangan ympäristömeluselvityksessä, olisivatko niiden sijainnit Siton raportin sivulla 12 kuvassa 3 esitetyt, vai olisivatko ne jossain muualla määritetyt.

Kuntayhtymällä olisi käytettävissään tarkoitukseen esimerkiksi 'Vuosangan laajennuksen melualuearvio 29052009' -otsikoitu, Maavoimien Esikunnan laatima, tuliasemat osoittava kartta. Mikäli Kaavaehdotuksessa osoitettavat tuliasemat olisivat siinä tai Siton raportissa esitettyjen mukaiset, olisi Kaavaselostuksessa esitetty väite, että ohjeellinen melualue osoittaisi nykyisen melutilanteen ampuma-alueen itä- ja eteläpuolella, virheellinen.

Jo se seikka, että asiaa joudutaan tässä muistutuksessa näin arvuuttelemaan, osoittaa, että Kaavaehdotuksessa ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

SUOJELUALUE TAI -KOHDE

Kaavaselostuksessa esitetään, että merkinnällä **S** osoitettaisiin maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät maankäyttö- ja rakennuslain tai vesilain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet sekä valtion maalla olevat Metsähallituksen päätöksellä muodostetut tai muodostettavat virkistys-, suojelu- tai ympäristöarvometsät. (s. 33)

Vuosangassa sijaitsee useissa paikoissa Metsähallituksen alue-ekologisella suunnitelmalla suojeltuja monimuotoisia kohteita. Ne tulee osoittaa Vaihekaavassa suojelualueina, erityisesti siitäkin syystä, että niistä usealle on kohdistunut viime vuosina tykistötulitusta ja vielä useammalle tuhoavaa sirpalevaikutusta.

SL-1 LUONNONSUOJELUALUE TAI -KOHDE

Kaavaselostuksessa esitetään, että merkinnällä **SL-1** osoitettaisiin luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita ja ehdotetaan suojelumääräystä:

”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja” (s. 34);

ja suunnittelumääräystä:

”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja”. (s. 34)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Kainuun 1. maakuntakaavassa osoitettaisiin luonnonsuojelualueen merkinnällä Natura 2000 -verkostoon kuuluva Pellinkankaan alue.

Molemmat kaavamääräykset ovat liian suppeita. Ne tulee ulottaa koskemaan Natura 2000 -alueiden tapauksissa luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettuihin myös SL-1 -alueiden ulkopuolista toimintaa, jolla saattaa olla alueiden suojelun tarkoitusta tai suojeluarvoja vaarantavaa tai heikentävää vaikutusta. 'Ja' -sanan sijaan on kaavamääräyksissä käytettävä 'eikä' -sanaa.

Kaavaehdotuksessa tai siihen liittyvissä asiakirjoissa ei ole esitetty ainoatakaan karttaa, jossa olisi esitettyinä yhtä aikaa edes huomattava osa seuraavista tiedoista: EAH-alue, EAH-L -alue, melualue, tuliasemat, maalihaat, alue-ekologisella suunnitelmalla suojeltavat alueet, arvokkaat pienvedet, Natura 2000 -alueet niille kohdistuvine vaikutuksineen, Natura 2000 -yhdyskäytävät, Natura 2000 -alueiden liikennettä lisäävät uudet tiet, pohjavesialueet ja muut suojeltavat tai huomioon otettavat alueet, sekä alueet, joiden suojeluarvoja ei ole koskaan tutkittu eikä selvitetty. Kokonaisvaikutusten ymmärtäminen on tärkeää, eikä se onnistu, jos mainitut karttatiedot silputaan erillisiin karttoihin, tai jätetään kokonaan esittämättä, kuten Kaavaehdotuksessa on menetelty. Yhteiskartta on esitettävä.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vaihekaavassa osoitettaisiin Vuosankaan liittyvät laajennusalueet (**EAH-L**) sekä kolme uutta luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä kohdetta (**luo**). (s. 29)

Kaavaselostuksessa esitetään, että kohdemerkinnällä **luo** osoitettaisiin suojelualueiden ulkopuolella olevat merkittävät uhanalaisten lajien esiintymisalueet, joiden rajaus, suojelutavoitteet ja suojelun toteuttaminen määriteltäisiin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, mikäli alueille kohdistuisi nykytilaa muuttavia maankäyttöpaineita. (s. 34)

Kaavaselostuksessa on annettu suunnittelumääräys:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna alueen uhanalaisten lajien elinoloja.” (s. 34)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Maakuntakaavan kohdemerkintä perustuisi vuonna 2010 tehtyihin inventointeihin ja niiden perusteella laadittuun erillisselvitykseen *'Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Vuosangan harjoitusalueen laajennusalueiden luontoselvitys'* sekä erillisselvitykseen *'Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Vuosangan harjoitusalueen laajennusalueiden liito-oravaselvitys, 2011'*, että maakuntakaavassa osoitettaisiin uusina luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä kohteina Kierroskankaan vanha metsä, Kyntölän metsä ja Ämmäjoki, että voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa olisi osoitettu Koiravaaran vanha metsä ja suot luo -alueena ja että merkintä säilyisi Vaihekaavan ratkaisussa. (s. 34)

Kaavaehdotukseen tulee lisätä vähintään kaikki kyseisessä kohdassa Kaavaselostuksen sivulla 34 viitatuissa selvityksissä ehdotetut luo -kohteet ja kaikki muissa asianmukaisissa selvityksissä esitetyt luo -kohteiksi ja -alueiksi soveltuvat kohteet⁷.

⁷ Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Vuosangan harjoitusalueen laajennusalueiden luontoselvitys, FCG Finnish Consulting Group Oy, 2011.

Kaavaehdotuksessa esitetään, että maakuntakaava-aluetta koskevat yleismääräykset liittyisivät 29.4.2009 vahvistettuun Kainuun maakuntakaavaan. (s. 36)

Kaavaselostuksessa esitetään, että yleismääräyksenä olisi annettu seuraava suojelumääräys:

"Liito-oravien esiintymisalueiden yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja metsien käsittelyssä tulee turvata liito-oraville tärkeiden pesäpuiden ja niitä suojaavien puiden sekä liikkumisen kannalta riittävän puuston säilyminen." (s. 37)

Suojelumääräys on liian suppea. Siinä ei kiinnitetä tarpeellista huomiota muun muassa lajin monimuotoisuuden säilymiseen eikä lisääntymisen ja ravinnonhankinnan edellytyksiin. Liikkumisen kannalta riittävän puuston säilyminen tulee turvata myös esiintymisalueiden välillä.

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA TAI EHDOTETTU ALUE

Suomen ympäristökeskus julkaisi joulukuussa 2003 käsikirjan 'Tarja Söderman, Ympäristöopas 109⁸, Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa'.

Ympäristöoppaan sivulla 59 esitetään:

"[...] hyvin suurissa hankkeissa voi alustava hankekuvaus riittää heti perusteeksi sille, että todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia syntyy ja tarvitaan Natura-arviointi."

Siton raportissa esitetyssä Natura-arvionnin tarveharkinnassa on Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan menetelty juuri niin kuin oppaassa on esitetty.

Ympäristöoppaan sivulla 62 esitetään (alleiviivaukset Kyläyhdistyksen):

"Tarveharkinnan lopuksi esitetään sen tärkein osa eli johtopäätös, joka voi olla jokin seuraavista:

1) Voidaan objektiivisesti todeta, että hanke tai suunnitelma ei merkittävästi heikennä niitä Natura-alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on valittu Natura 2000 -verkostoon. Natura-arviointia ei tarvita.

2)

a) Esitettyjen tietojen perusteella hanke tai suunnitelma todennäköisesti heikentää merkittävästi niitä Natura-alueen luonnonarvoja, joiden perusteella alue on valittu Natura 2000 -verkostoon. Natura-arviointi on tehtävä.

b) Vaikutusten ilmeneminen on epävarmaa eli ei voida varmasti todeta, ettei haitallisia merkittäviä vaikutuksia kohdistu niihin luonnonarvoihin, joiden perusteella alue on valittu Natura 2000 -verkostoon. Natura-arviointi on tehtävä."

Vaihekaavan valmistelussa suoritetuissa Natura-arviointien tarveharkinnoissa olisi oppaassa esitettyjä menettelytapoja tullut tarkoin noudattaa. Tästä muistutuksesta ilmenee, että niin ei ole tehty, vaikka edellä mainitut kohdat 2 a ja 2 b ovat harkintoihin selvästi soveltuneet.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Vuosangan harjoitusalueen laajennusalueiden liito-oravaselvitys, FCG Finnish Consulting Group Oy, 2011.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen vaikutusten arviointi, Kainuun maakunta -Kuntayhtymä, 2009

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava. Vuosangan harjoitusalueen arkeologinen inventointi, Kainuun Museo, 2011.

8 <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=10038&lan=fi> (6.2.2012).

Kaavaselostuksessa on esitetty Natura 2000 – alueita koskien suunnittelumääräys:

“Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura -alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.” (s. 35)

Siton raportista vastannut projektipäällikkö Sakari Grönholm on vaikutusten arvioinnin johtava asiantuntija Suomessa. Hän on muun muassa toiminut YVA ry:n, alan asiantuntijoiden yhdistyksen puheenjohtajana 2000 -luvulla ja Kaavaselostuksessa lähteeksi mainitun oppaan⁹ luontoselvityskäsikirjaryhmässä. Siton raportissa on esitetty yksiselitteinen johtopäätös¹⁰, että mikäli Vuosangan laajentaminen valittaisiin Vaihekaavan ratkaisuksi, olisi luonnonsuojelulain (LSL) 65 §:n 1 momentin mukainen Natura-arviointi suoritettava seitsemälle Vuosangassa ja sen lähistöllä sijaitsevalle Natura 2000 -alueelle.

Kaavaselostuksessa (s. 39) on mainittu vain osa Sito Oy:n tehtävistä. Natura-arvioinnin tarveharkinta on keskeinen Kuntayhtymän ja Sito Oy:n väliseen konsulttisopimukseen sisällytetty toimeksianto, mutta siitä ei Kaavaselostuksessa ole esitetty mitään.

Nähtävästi Kuntayhtymä ei ole ollut tyytyväinen Siton raportissa esitettyyn Natura-johtopäätökseen. Kuntayhtymän suunnittelija Martti Juntusen mukaan johtopäätöstä ei ole esitetty maakuntahallitukselle sen 9.11.2009 pidetyssä kokouksessa. Kaavaselostuksessa ei ole tuotu esille Siton raportissa esitettyä Natura-johtopäätöstä. Siton raporttia ei ole mainittu Kaavaselostukseen sisältyvässä tehtyjen selvitysten luettelossa (s. 72) eikä lähdeluettelossakaan.

Kuntayhtymä on tilannut keväällä 2010 uuden Natura-arvioinnin tarveharkinnan FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä koskien Pellinkangasta, joka on yksi Sito Oy:n tarkastelemista seitsemästä Natura 2000 -alueesta. Pellinkangasta koskeva FCG:n Natura-tarvearviointi -raportti on liitetty Kaavaselostukseen. Kuntayhtymä on suorittanut omana työnään mainittuja kuutta muuta ja niiden lisäksi vielä kahta Natura 2000 -aluetta koskevan uuden tarveharkinnan. Näissä myöhemmissä Vaihekaavan valmistelussa suoritetuissa harkinnoissa on esitetty, ettei Natura-arviointeja tarvitsisi tehdä.

Kyläyhdistys pitää syytä menettelyyn ilmeisenä: Asian esittelijä ei ole esittänyt Siton raporttia maakuntahallitukselle päätöksen perusteeksi, koska olisi samalla joutunut esittämään perusteeksi myös Natura -johtopäätöksen; Silloin taas olisi ainoiksi maakuntahallitukselle mahdollisiksi lainmukaisiksi tehtäviksi jäänyt välittömästi keskeyttää LSL 65 §:n 3 momentissa säädetyksi kaikki kuntayhtymän ne toiminnot (muun muassa Vaihekaavan valmistelu), joilla erikseen tai yhdessä muiden toimintojen kanssa voisi olla kyseisiä Natura-arvoja heikentäviä vaikutuksia, kunnes Natura-arvioinnit olisi tehty ja ilmoittaa asiasta ELY-keskukselle, tai lopettaa Vaihekaavan valmistelu; Niinpä maakuntahallituksen päätösesitys jätettiin perustelematta ja kun Siton raportista ei kokonaan eroon voitu päästä, se laitettiin kyseiseen pöytäkirjaan "erillisliitteenä".

Kaavaehdotuksesta ja siihen liittyvistä kaava-asiakirjoista ilmenevää Siton raportissa esitetyn Natura-arviointijohtopäätöksen vähättelyä on pidettävä

9 Söderman, T. (2003). Ympäristöopas 109, Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. <<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=10038>> Oppaan johdannon mukaan sen laatimista on ohjannut luontoselvityskäsikirjaryhmä, jossa suunnittelupäällikkö Sakari Grönlund, Maa ja Vesi Oy, oli jäsenenä, mahdollisesti puheenjohtajana.

Oppaan lähteissä on mainittu: Sakari Grönlund Grönlund, Sakari. 2001. Mikä riittää ympäristövaikutusten selvittämiseksi kaavoituksessa? Maa ja Vesi Oy. Esitelmä valtakunnallisilla YVA-päivillä Helsingissä 5.9.2001. Julkaisematon.

10 Ympäristöoppaassa 109 esitetään sivulla 59: "hyvin suurissa hankkeissa voi alustava hankekuvaus riittää heti perusteeksi sille, että todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia syntyy ja tarvitaan Natura-arviointi".

Kuntayhtymän yrityksenä pyristellä irti Natura-arviointivelvoitteestaan, jota sen ei kuitenkaan ole mitenkään mahdollista välttää.

Ylimääräinen työ ja sen kustannukset ovat olleet turhia, sillä Natura-arvioinnin suorittamiskynnys ylittyi osaltaan ja viimeistään Siton raportissa esitetyllä Natura-johtopäätöksellä Sen velvoittavuus ei voi heikentyä, vaikka uusia arviointeja tehtäisiin kuinka monta hyvänsä - ei ainakaan, ellei Sito Oy totea mainitun johtopäätöksensä olevan virheellinen samalla perustellen mielenmuutoksensa objektiivisilla seikoilla.

Natura-arviointi on aina tehtävä, jos asiaan olisi muuten jäämässä epäselvyyttä. Kuntayhtymä todistaa asiassa itseään vastaan väittämällä, muun muassa Kyläyhdistykselle 17.11.2011 antamassaan vastineessa (dnro 968/09) ja Oulun hallinto-oikeudelle 30.9.2011 antamassaan lausunnossa, että Siton raportissa esitetty tarveharkinta olisi tulkinnanvarainen. Jos niin olisi, olisivat myös kyseiset myöhemmät harkinnat lähtökohtaisesti tulkinnanvaraisia. Käsillä olevissa kaava-asiakirjoissa ei harkintojen tulkinnanvaraisuutta tuoda esille.

Käsillä olevissa kaava-asiakirjoissa esitetty Natura-arvioinnin tarveharkinta on EY-tuomioistuimen (nyt EU-tuomioistuin) antaman ns. Waddenzee -ennakkopäätöksen, sen johdosta muuttuneen kansallisen oikeuskäytännön (mm. KHO:2006:101¹¹) ja LSL 65 §:n 1 momentin vastainen. Maakuntahallituksen 9.11.2009 tekemä päätös on ollut tekohekkestään lähtien LSL 65 §:n 3 momentin vastainen. Esittelyn valmistelukin oli jo sitä. Lisäksi kaavaehdotus ei perustu tältä osin MRL 9 §:ssä edellytettyihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

10. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

10.1. Menettely vaikutusten selvittämiseksi

Luontoselvitys, Natura-tarvearviointi ja liito-oravaselvitys, FCG Oy

Kaavaselostuksessa esitetään, että FCG Oy olisi laatinut Kuntayhtymän toimeksiannosta Vaihekaavan laatimiseen liittyvän luontoselvityksen sekä Natura -tarvearvioinnin Pellinkankaan Natura 2000 -alueen osalta. (s. 39)

Kaavaselostuksen sivulla 52 esitetään, että Hevosshuuhdinpuro ja Honkivaaran Natura 2000 -aluetta koskeva aikaisempi Natura-tarvearviointi olisi tehty 29.4.2009 vahvistetun Kainuun maakuntakaavan laatimisen yhteydessä.

Kaavaselostuksessa esitetään, että laajennusalueilla olisi liito-oravakohteita vähän, mikä johtuisi siitä, että laajennusalueilla olisi vähän lajille sopivia metsiä ja siitä, että osa lajille sopivista kuusimetsistä olisi eristyksissä hakkuuaukkojen ja taimikoiden keskellä. (s. 39)

Väite, että Hevosshuuhdinpuro ja Honkivaaran Natura 2000 -aluetta koskeva aikaisempi Natura-tarvearviointi olisi tehty Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä on virheellinen ja parhaimmillaankin vain osatotuus. Kaavaselostukseen liitettyä Pellinkankaan Natura-tarvearviointia edeltävä samaa Natura 2000 -aluetta koskeva aikaisempi Natura-arvioinnin tarveharkinta on esitetty 15.10.2009 Siton raportissa. Asiaa ei tuoda lainkaan esille Kaavaehdotuksessa eikä Kaavaselostuksessa. Siton raportissa esitettyä tarveharkintaa edeltävä tarvearviointina esitetty selostus sisältyy Maakuntakaavaan liittyvään kaavaselostukseen.

11 Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO:2006:101 noudatetaan Euroopan Unionin tuomioistuimen ns. Waddenzee -asiassa antamaa ratkaisua. Tässä pidetään aiheellisena todeta, ettei Kyläyhdistys ole väittänyt missään yhteydessä, että mainitussa KHO-ratkaisussa esillä ollut nimenomainen asia olisi samanlainen kuin mistä on kyse Vuosangassa. Asioiden erilaisuus on tässä yhteydessä sivuseikka. Olennaista on, että KHO-ratkaisun mukaan on Natura-arviointi aina suoritettava, mikäli ei voida objektiivisten seikkojen perusteella, seikat mainiten, poissulkea mahdollisuutta, että toiminnasta aiheutuisi suojeluarvoja merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

Kaavaselostuksessa esitetty liito-oravakohteiden vähäisyyden perustelu on selväkin selvempi osoitus tarpeesta välittömästi lopettaa lajin elinoloja heikentävät toiminnot Vuosangassa ja EAH-L -alueilla.

Samoista perusteluista käy lisäksi ilmi, että Kuntayhtymän käsitys on, että lisäksi EAH-L -alueiden ulkopuolisten Vuosangan lähialueiden luontoarvot tulee riittävästi tutkia ja selvittää. Välttämättömien Natura-arviointien tekeminen siellä ei riitä. Vuosangan vaikutukset eivät saa ylittää siellä olevia muitakaan suojeltavia luontoarvoja heikentämään. MRL 9 §:n mukaan selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kuntayhtymän näkemys vaikutusalueeksi on esitetty Kaavaselostuksen sivulla 7 kuvassa 4.

Vesistö- ja sedimenttitarkkailuraportti

Kaavaselostuksessa esitetään, että Ramboll Finland Oy olisi laatinut vuonna 2010 vaihemaakuntakaavatyöhön liittyvän tarkkailuraportin koskien Vuosangan vesistö- ja sedimenttitarkkailua, että tutkimuksessa olisi ollut mukana kahdeksan vesistöä ja että näistä vesistöistä Valkeisjärvi sijaitsee harjoitusalueen ulkopuolella, jolloin sen tuloksia olisi voitu käyttää vertailukohtana tehtäessä havaintoja mahdollisista vesistövaikutuksista. (s. 40)

Tarkkailunäytteet on kerätty huhtikuussa, juuri ennen kevään harjoitusjaksoa, jolloin on kulunut mahdollisimman pitkä aika edellisestä harjoitusjaksosta. Vesistö- ja sedimenttitarkkailun tulokset eivät perustu MRL 9 §:ssä edellytettyihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Tarkkailu on tehtävä samoista riittävän lukuisista vesistöistä eri vuodenaikoina, erityisesti ammuntojen jälkeen, ja toistettava riittävän monta kertaa. Valkeisjärven käyttäminen verrokkina on riittämätöntä.

Vesistövaikutuksia aiheutuu osaltaan kranaattien ja ohjusten osumisesta vesistöihin. Vaikutukset voivat ilmetä vasta pitkänkin ajan kuluttua. Vesistöjen eliöstöön kohdistuu erityisesti tuliasema-alueilla ja niiden lähistöllä sekä maaliialueella liukoisten päästöjen lisäksi merkittäviä melu-, värinä-, paine-, kaasu- ja kiintoainespäästöjä.

Vaikutusten arvioinnin työryhmä

Saadut lausunnot

Kaavaselostuksessa esitetään luettelo vaikutusten arvioinnin työryhmässä edustettuina olevista tahoista, mukaanlukien Kuhmon kaupunki. Kaavaselostuksessa esitetään lisäksi, että Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ("RKTL") olisi osallistunut toimintaan lausunnonantajana.

Kaavaselostuksessa esitetään, että kaavaprosessin edetessä maakuntakaavaratkaisut olisi tehty vuorovaikutteisesti vaikutusten arviointityön kanssa. (s. 41)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Vaihekaavan laatimisprosessin lähtökohdat ja tavoitteet -vaiheen yhteydessä osallisilta olisi pyydetty lausunnot ja että Vaihemaakuntakaavan luonnoksesta saatujen lausuntojen perusteella kaavan vaikutusten arviointia olisi tarkennettu mm. metsäpeuran osalta. (s. 41)

Työryhmän tehtävä on ohjata Vaihekaavan valmistelua. Se on tehnyt erinäisiä merkittäviä Vaihekaavan valmistelua ja siinä sovellettuja menettelytapoja koskevia päätöksiä. Niissä on muun muassa sitouduttu järjestämään osallisille kuulemistilaisuus Siton raportin johdosta ennenkuin ratkaisuvaihtoehto jatkovalmisteluun valittaisiin. Lupaus on rikottu selitystä tuolloin antamatta.

Kaavaselostuksessa esitetty väite, että kyseiset tahot olisivat työryhmässä edustettuina, on virheellinen. Työryhmän jäsenet eivät edusta työryhmässä tahojaan eivätkä niiden intressejä, vaan heidät on nimetty työryhmään toimimaan sen asiantuntijoina. Ei olisi hyväksyttävää, että vain joillekuille intressiryhmille annettaisiin sisäpiiriläisen toimivaltainen asema Vaihekaavan valmistelussa.

Työryhmän kokoonpano on naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) vastainen. Työryhmän alkuperäisessä kokoonpanossa oli yhteensä 20 jäsentä ja varajäsentä. Heistä kaksi (10 %) oli naisia, kun vähintään 40 prosenttia olisi kuulunut olla (8 jäsentä). Vaihekaavan valmistelun ohjaus on toden totta tehty kainuulaisesta ukkonäkökulmasta.

Yläviexsiläiset ovat Vaihekaavan merkityksellisimmät osalliset Kuhmossa. Kuhmon kaupungin osallisuus rajoittuu muutamien tuhansien eurojen arvoiseen hyötyyn vuotuisena verotulokertymänä, kun kaupungin alueelle, asukkaille, jäsenille ja luontoarvoille aiheutuneista haitoista se ei ole piitannut.

Yläviexsiläisten osallisuus ei ole päässyt vaikuttamaan Kuhmon kaupungin kautta, kuten kunnallisen itsehallinnon ja kuntalain mukaan sen olisi tullut, ja niinkuin Kuntayhtymä on paikkansapitämättömästi esittänyt asian olevan, ei vaikka Kyläyhdistys on siihen tarmokkaasti pyrkinyt. Kuhmon kaupunginhallituksen nimeämä työryhmän jäsen vastasi Kyläyhdistyksen edustajan toukokuussa 2009 puhelimitse hänelle esittämään keskustelupyynnön, että hänhän ei työryhmässä *"mitään kyläyhdistyksiä"* ollut edustamassa, hän oli edustamassa Kuhmon kaupunkia!

Todettakoon, että Kuntayhtymä on kieltäytynyt hyväksymästä Kyläyhdistykselle oikeutta nimetä työryhmään jäsen, mikä menettely on ollut Vaihekaavan alkuperäisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman vastainen.

Vaihekaavaratkaisut on tehty kaavaprosessin edetessä kaikkea muuta kuin vuorovaikutteisesti vaikutusten arviointityön, erityisesti vaikutusten arvioinnin työryhmän työn kanssa. Vaihekaavan valmistelun tärkein ja masentavin vuorovaikutteisuus -ajanjakso oli yläviexsiläisten osallisten etujen ja oikeuksien kannalta Siton raportin 15.10.2009 tapahtuneen tilaajalleen luovuttamisen ja Maakuntahallituksen 9.11.2009 pitämän kokouksen välinen ajanjakso. Siton raportti ei ollut valmistunut viimeisimpään sen luovuttamista edeltäneeseen, 17.9.2009 pidettyyn työryhmän kokoukseen mennessä. Työryhmää ei kutsuttu sen jälkeen koolle ennenkuin 10.11.2009, toteamaan, että Maakuntahallitus oli edellisenä päivänä valinnut jatkovalmisteluun vaihtoehdon VE 1. Vaikutusten arvioinnin työryhmän olisi tullut lausua mielipiteensä Siton raportista ennen Maakuntahallituksen päätöstä ja mielipide olisi tullut ottaa huomioon päätösesityksen valmistelussa.

10.2. Vaihemaakuntakaavan kokonaisvaikutukset

10.2.1. Laajennusalueiden suunniteltu käyttö

Kaavaselostuksessa esitetään, että nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen koillispuolella Kuhmossa sijaitsevan Paloahon aluetta olisi mahdollista käyttää tarvittaessa kranaatinheittimien tuliasema-alueena ja että Puolustusvoimien toimintojen sijoittuminen alueelle ja mahdollinen kranaatinheittimistön tuliasemien toteutuminen saattaa aiheuttaa paikallista melun lisääntymistä. (s. 42)

Kaavaselostuksessa esitetään lisäksi, että voimassa olevassa Maakuntakaavassa olisi selvitysaluemerkinnän ohella Paloahon alueen päämaankäyttömuodoksi osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue, että Paloahon osa-alueen luoteisosassa on laaja luonnontilainen Niskasuo, ja että muutoin osa-alueella ei olisi alueen käytössä huomioon otettavia merkittäviä luonnonarvoja. (s. 42)

Vaihekaavan valmistelussa tehdyn luontoselvityksen¹² liitteiden 6 ja 7 mukaan Paloahon alueella on kolme luo -alueeksi osoitettavaa arvokasta luontokohdetta. Niskasuon alueella on useita arvokkaita lähteitä. Alueet tulee osoittaa luo -merkinnöillä.

Selvitysaluumerkintä ei ole minkään alueen päämaankäyttömuoto.

Kaavaselostuksessa esitetään, että nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen itäpuolella Kuhmossa sijaitsevan Mustinvaaran alueelle ei olisi suunniteltu Puolustusvoimien toimintoja, vaan alue tulisi toimimaan ammuntojen suoja-alueena tykistöllä nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen eteläosasta ammuttaessa ja että alueen luonnonarvoista olisi todettu teeren soidinalue. (s. 42)

Kaavaselostuksessa esitetään sivulla 43, että ampuma- ja harjoitusalueen laajeneminen Pellinkankaan osa-alueelle mahdollistaisi nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen eteläosassa olevan Hamaravaaran tykistön tuliasemien levittämisen tarvittaessa itään päin. (s. 43)

Kuten jo edempänä on esitetty, ei Vuosangassa ammuta nykyisen käytännön mukaan tykistöllä.

Mikäli nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen eteläosasta nykyisistä tuliasemista ammuttaisiin tykistöllä, ei Mustinvaaran aluetta tarvittaisi suoja-alueena. Suunnitellun laajennuksen jälkeen sitä saatettaisiin tarvita vain, mikäli perustettaisiin uusi tai uusia tykistön tuliasemia entistä idemmäksi, lähemmäksi Kellovaaran-Kelloperän-Kellojärven aluetta ja Huuhilon kylää, jonne kohdistuvat meluvaikutukset näinollen merkittävästi lisääntyisivät.

Mustinvaaran alueella on kaksi arvokasta luontokohdetta, jotka tulee osoittaa luo -merkinnöillä.

Kaavaselostuksessa esitetään vielä, että Pellinkankaan osa-alueen toteutumisesta tykistön suoja-alueena saattaa aiheutua paikallista meluvaikutusten siirtymistä tai lisääntymistä, mikäli nykyisiä Hamaravaaran tuliasemia levitetään itään päin.

Kaavaselostukseen liitetystä Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnista ei ilmene, että Hamaravaaran tuliasemien levittäminen itään päin olisi siinä otettu tarpeellisella tavalla huomioon.

Kaavaselostuksessa esitetään, että nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen lounaispuolella Kuhmossa sijaitseva Haasiosuo tulisi toimimaan ammuntojen suoja-alueena, että aluetta olisi lisäksi mahdollista käyttää tykistön tuliasema-alueena, että Haasiosuon osa-alue olisi pääosin valtion omistuksessa, että muu maanomistus käsittäisi yhden yritysomistuksessa olevan ja yhden yksityisomistuksessa olevan maa-alueen, että Haasiosuon osa-alueella ei olisi pysyvää asutusta eikä loma-asuntoja, että Haasiosuo olisi laajennusalueiden suurimpia luonnontilaisia soita, että pohjavesi olisi Haasiosuolla lähellä maanpintaa, mikä ilmenisi suolla tiheinä esiintymä, kairakäävän tiedossa olevia kasvupaikkoja sekä muita vanhan metsän kääväkkäitä, että Koiravaaran vanha metsä ja suot osoitettaisiin luo -kohteena ja että Puolustusvoimien toimintojen sijoittuminen alueelle ja mahdollinen tykistön tuliasemien toteutuminen saattaisi aiheuttaa lisääntyviä meluvaikutuksia alueelle ja sen ympäristöön. (s. 43-44)

Haasiosuon osa-alueeseen sisältyvällä yksityishenkilön omistuksessa olevalla alueella on pysyväksi katsottavaa vapaa-ajan asutusta. Alueella sijaitsee loma-, erä- ja erämatkailukäyttöön tarkoitettu laavumainen tulikohta. Kiinteistön omistaja hyödyntää sitä eränkävyn ja muun vapaa-ajan yöpymiseen, erämatkailutarkoituksiin sekä erämatkailuyrittämisen edellytysten selvittämiseen. Tulikohtaa on käyttänyt jo useana vuonna peräkkäin erään tunnetun saksalaisten

12 Vuosangan harjoitusalueen laajennusalueiden luontoselvitys, FCG Finnish Consulting Group Oy, 2011.

asetetaan johtajisto maahantuojineen. Alueelle on suunnitelmissa rakentaa pysyvää loma-, erä- ja erämatkailurakennuskantaa. Rakennuslupa on voimassa.

Haasiosuo, joka on luonnontilainen, laaja ja jolla on Kaavaselostuksessa esitetyt arvokkaat erityispiirteet, tulee suojella sen luontoarvoja heikentäviltä vaikutuksilta.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kivijärvi-Kyntölä -osa-alue tulisi toimimaan amuntojen suoja-alueena ja että aluetta olisi lisäksi mahdollista käyttää joukkojen ryhmitys- ja harjoitusalueena sekä tykistön ja kranaatinheittimistön tuliasema-alueena. (s. 44)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että Kierroskankaalle keskittyisi huomattava osa laajennusalueiden vanhoista metsistä, että laajennusalueilla olisi yhteensä kolme liito-oravakohdetta, että yksi näistä kohteista sijaitsisi osa-alueen pohjoisosassa Kivijärven pohjoispuolella Kierroskankaalla, toisena kohteena olisivat Kyntölän metsät ja kolmas kohde olisi Ämmäjoki. (s. 44)

Kaavaselostuksessa lisätään, että Kivijärven ja Huotran virtavedet ovat uhanalaisen purotaimenen eli tammukan mahdollista elinympäristöä ja että Kivijärvi-Kyntölä -osa-alue on osittain luonnon ydinaluetta. (s. 44)

Vaihekaavan valmistelussa tehdyssä luontoselvityksessä on esitetty, että Kivijoen ja Huotrankosken, mutta myös Ämmänjoen virtavesissä elää purotaimen.

Kivijoen, Huotrankosken ja Ämmänjoen virtavedet ovat uhanalaisen purotaimenen eli tammukan elinympäristöjä. Sellaisia ovat myös Lauttajoen ja Hoikanjoen vesistöt Maakuntakaavan EAH-alueen sisällä, mitä ei Kaavaselostuksessa tuoda esille. Vaihekaavan valmistelussa suoritettavat kalastotutkimukset ja -selvitykset ovat riittämättömiä.

Kalastolliset tutkimukset eivät esimerkiksiestikään tehtyinä riitä. Purotaimena väli-isäntänä tarvittavan jokihelmisimpukan säilyminen ja esiintyminen alueella on selvitettävä. Vaihekaavan valmistelussa suoritettavat selkärangattomien eläinlajien tutkimukset ja selvitykset ovat riittämättömiä.

Kyseisissä vesistöissä on Vuosangan seudun kyläläistietojen mukaan ainakin aiemmin esiintynyt taimenta väli-isännäkseen tarvittava jokihelmisimpukka, jonka säilyminen alueella on selvitettävä. Asiaa ei ole koskaan tutkittu. Kyläyhdistys on esittänyt käsityksensä asiasta useaan otteeseen Kuntayhtymälle.

Kaavaselostus ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin purotaimenen ja jokihelmisimpukan elinympäristöjen ja kantojen suojelemiseksi.

Kaavaselostuksessa lisätään vielä, että Puolustusvoimien toimintojen sijoittuminen alueelle ja mahdollinen tykistön sekä kranaatinheittimistön tuliasemien toteutuminen saattaisi aiheuttaa lisääntyviä meluvaikutuksia alueelle ja sen ympäristöön että uusien tykistöasemien meluvaikutuksia olisi selvitetty alueella tehtyjen melumittausten yhteydessä. (s. 44)

Kaavaselostuksesta ei ilmene, olisiko alueen uusien tykistön ja kranaatinheittimistön tuliasemien meluvaikutuksia selvitetty Vuosangan ympäristömeluselvityksessä, sen yhteydessä, vai olisiko niitä varten tehty muita melumittauksia, joiden yhteydessä meluvaikutuksia olisi selvitetty. Kaavaselostuksen tulee olla yksiselitteinen.

Mikäli viitattuja meluvaikutuksia ei olisi selvitetty Vuosangan ympäristömeluselvityksessä, on ne selvitettävä tekemällä uusi ympäristömeluselvitys. Uusien tuliasemien meluvaikutusten selvittäminen alueella tehtävillä melumittauksilla olisi riittämätön. Menetelmä olisi liian altis virheille ja olosuhdevaikutuksille. Kyseisten aseiden melupäästöarvot tulee syöttää uudessa Vuosangan ympäristömeluselvityksessä käytettävään laskentamalliin yhdessä luotettavien muiden lähtötietojen kanssa.

10.2.2. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Kaavaselostuksessa esitetään, että muiden maanomistajien osalta toteuttamiskeinoina olisivat lähtökohtaisesti maanhankinta Metsähallituksen omistukseen ja Puolustusvoimien käyttöoikeussopimuksen solmiminen Metsähallituksen kanssa ja että ampuma- ja harjoitusalueen toteuttamiseen ja maan hankintaan liittyvät kysymykset saattaisivat aiheuttaa levottomuutta ja epävarmuutta alueen maanomistajissa. (s. 45)

Ei ole vähimmässäkään määrin Kaavaehdotuksessa eikä siihen liittyvässä Kaavaselostuksessa ratkaistavissa eikä Kuntayhtymän toimivallassa oleva asia päättää, suositella eikä ennakoida, kuinka Kaavaehdotuksen kohdealueella ratkaistaisiin maanomistusolot, mikäli Vaihekaava toteutuisi. Sen sijaan asian aiheuttama epävarmuus alueen maanomistajien ja kaikkien muidenkin asianomistajien ja Vaihekaavan osallisten piirissä on tärkeä ottaa huomioon.

Kaavaselostuksessa esitetään, että ampumaharjoitusten aikainen melu ja alueen eristäminen rajoittaisivat Kivijärven virkistyskäyttömahdollisuuksia rajatun ajan verran ja että virkistysmahdollisuuksien heikkenemisestä koettua haittaa pystyttäisiin vähentämään mm. aktiivisella tiedottamisella ja harjoitusten tehokkaalla koordinoinnilla. (s. 45)

Kaavaselostuksesta ei ilmene, mitä siinä tarkoitetaan rajatulla ajalla.

Kaavaselostuksesta ei ilmene, mitä siinä tarkoitetaan tehokkaalla koordinoinnilla.

Kaavaselostuksessa esitetään, että luonnonvarojen käytön rajoittaminen voitaisiin osaltaan nähdä myös ihmisten elinympäristöä luonnonmukaisessa tilassa säästävänä toimena. (s. 45)

Kaavaselostuksessa on perusteetonta ja asiatonta yrittää syyllistää paikallisia asukkaita antamalla ymmärtää, että nimenomaan näiden tavassa hyödyntää kyseisiä luonnonvaroja olisi parantamisen varaa. Kaavaselostuksessa esitetyt väitteet on tarkoin yksilöitävä ja perusteltava.

Kaavaselostuksessa esitetään, että meluntorjunta voi mahdollisesti lisätä uudis- ja korjausrakentamisen kustannuksia, että melualueen osoittaminen kaavamerkinnällä rajoittaisi rakentamista, mutta suuntaisi kuitenkin rakentamista haitattomille alueille ja että toisaalta informatiivinen melualueerajaus selkeyttäisi rakentamisen ohjausta alueella sekä edistäisi rakentamisen kohdistumista turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön. (s. 46)

Kaavaselostuksessa onnistutaan esittämään muutamalla rivillä liuta vinkkejä osallisille aiheutuvista erittäin merkittävistä taloudellisista vaikutuksista, mutta epäonnistutaan täydellisesti vaikutusten kustannusten arvioinnissa. Taloudelliset vaikutukset on tutkittava ja selvitettävä riittävästi.

Informatiivinen ja epäluotettava melualueerajaus vaikeuttaisi rakentamisen ohjausta melualueella ja sen ulkopuolella ja heikentäisi ihmisten yhdenvertaisuutta. Sellaisella merkinnällä ei saa siirtää maakuntakaavassa ratkaistavan asian ratkaisua kuntatasolle.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vuosangan laajennusalueelta osoitetut suojelualueet ja -kohteet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet voisivat rajoittaa tulevaa maankäyttöä rakentamisen ja metsätalouden osalta ja että toimintaa rajoittavat kohteet olisivat kuitenkin pääosin pienialaisia ja sijoittuisivat valtion omistamille alueille. (s. 46)

Mainitut tärkeät alueet voivat rajoittaa tulevaa maankäyttöä myös kaiken muun Vuosangassa ja sen lähialueilla harjoitettavan toiminnan osalta, mukaanlukien Puolustusvoimien toiminta.

Kaavaselistuksessa tulee selvästi todeta ja Kaavaehdotuksesta ilmetä, että esitetystä kohteiden pientalaisuudesta huolimatta voivat kohteet rajoittaa tulevaa maankäyttöä hyvinkin laajalla alueella myös kohteiden ulkopuolella.

10.2.3. Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Kaavaselistuksessa esitetään, että ampuma- ja harjoitustoiminnan vaikutuksia Vuosangan alueen pintavesiin olisi tutkittu v. 2010 toteutetulla pintavesien ja sedimenttien tarkkailututkimuksella, ja selostetaan Kuntayhtymän näkemystä asiaan. (s. 46-47)

Vesinäytteitä on otettu riittämättömästi. Vertailu on tehty kelvottomasti. Vaikutusten kasaantumista ei ole otettu huomioon.

Kaavaselistuksessa esitetään, että Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen käyttöohje 2010:n mukaan Natura-alueilla ja vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvilla Hevosshuuhdinpuron ja Pellinkankaan alueilla kaivautuminen sekä liikkuminen ajoneuvoilla olisi kielletty ja että harjoitustoimintaan liittyvän liikenteen kokonaismäärät eivät tulisi laajenemisen myötä lisääntymään, joten liikenteen päästöt veteen ja ilmastoon eivät kokonaisuutena lisääntyisi. (s. 47)

Liikennemääriä tulee tarkastella kokonaisuutena ja tiekohtaisesti. Lakkakankaan ja Keljänahon välisen tieosuuden rakentaminen vuonna 2009, Vaihekaavan vaikutusten arvioinnin ollessa juuri meneillään, tulee johtamaan merkittävään Pellinkankaan Natura 2000 -alueen kautta suuntautuvan liikenteen kasvuun.

Kaavaselistuksen liitteenä 2 olevassa Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa ei mainitun tieosuuden rakentamista ole otettu huomioon Natura 2000 -alueelle kohdistuvien vaikutusten aiheuttajana, vaan siinä on arvioitu ainoastaan tieosuuden myöhemmän kunnossapidon aiheuttamia vaikutuksia. Menettely on LSL 65 §:n 1 momentin vastainen.

10.2.4. Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Kaavaselistuksessa esitetään, että harjoitustoiminnan aikaisesta liikkumisesta, ampumatoiminnoista sekä melusta ja tärinästä aiheutuu häiriöitä eläimille, että Kivijärvi-Kyntölä toimii tykistön ja kranaatinheittimistön tuliasema-alueena ja Paloaho tarvittaessa tuliasema-alueena kranaatinheittimistöissä, että näillä alueilla Puolustusvoimien harjoitustoiminta voi aiheuttaa jonkin verran häiriöitä ja haittoja kasvi- ja eläinlajeille, mutta että Vaihekaavaprosessissa kerättyjen tietojen pohjalta Puolustusvoimien harjoitustoiminnassa voitaisiin kuitenkin ottaa entistä paremmin huomioon luonnonolot ja pyrkiä luontoa säästäviin toimintatapoihin harjoitusten aikana. (s. 47)

Kaavaselistuksesta ilmenee, että haittoja ja häiriöitä eläimille aiheutuu, niin luo-, Natura 2000- kuin muillakin suojelualueilla, mutta siinä ei esitetä objektiivista ja perusteltua arviota haittojen merkityksellisyydestä. Kaavaselistuksesta ei ilmene mitään epämääräisesti viitattua Vaihekaavaprosessissa kerättyjä tietoja olisivat.

Kaavaselistuksessa esitetään, että ampuma- ja harjoitusalueella tapahtuvalla harjoitustoiminnalla olisi myös positiivisia vaikutuksia luonnonoloihin ja lajien säilymiselle, että ampumatoiminnasta aiheutuvat maanpinnan muokkaukset ja muutokset sekä metsäpalot lisääisivät luonnon monimuotoisuutta alueella ja että liikkumisen rajoittaminen joillakin alueilla saattaisi edistää luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten luontotyyppien säilymistä. (s. 47)

Mikäli kranaattien aiheuttama maanpinnan muokkaus olisi myönteistä ja lisäisi luonnon monimuotoisuutta alueella, olisi katsottava, että vuosittain toistuvaa maanpinnan syvämuokkausta, esimerkiksi metsäaurausta, tulisi suosia kaikkialla,

missä luonnon monimuotoisuutta pyritään lisäämään. Kaavaselostuksessa esitetty väite on perusteeton, virheellinen ja naurettava.

Osaltaan maanpinnan muokkaamisen ja metsäpalojen johdosta on YVA -arviointikynnys ylittynyt Vuosangassa jo vuosia sitten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2006) 6 §:n 1 momentin hankeluettelon 2f kohdan perusteella.

Kaavaselostuksesta ei ilmene, kenen ja minkälaisen liikkumisen rajoittaminen siinä nähdään hyödyllisenä, Puolustusvoimien liikkumisen vai muiden osapuolten liikkumisen.

Kaavaselostuksessa esitetty väite pitää sisällään oletuksen, että ellei liikkumista Vaihekaavassa rajoitettaisi, liikkuisi joku Vuosangan tai sen suunniteltujen laajennusalueiden Natura 2000 -alueilla tai muilla suojelualueilla luonnon monimuotoisuutta sekä uhanalaisia luontotyyppisiä heikentävästi ja että kaikki Vuosangan ja sen suunnitellun laajennusalueen lähialueilla sijaitsevat Natura 2000 -alueiden luonnon monimuotoisuus ja uhanalaiset luontotyypit ovat vaarassa, koska niillä liikkumista ei ole rajoitettu. Siinä ei ole mieltä.

Puolustusvoimien ajoneuvoilla liikkumisen rajoittamista Natura 2000 -alueilla ei voida pitää luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten luontotyyppien säilymistä edistävänä, vaikka rajoittaminen onkin välttämätöntä. Puolustusvoimat ei saisi liikkua alueilla ajoneuvoilla muutenkaan. Puolustusvoimien Vuosangan toiminnoissa ei sen sijaan ole piitattu vähäisemmin suojeltujen alueiden, kuten alue-ekologisella suunnitelmalla suojeltujen alueiden luonnon monimuotoisuuden eikä uhanalaisten luontotyyppien suojelusta tarpeellisella tavalla. Niiden suojelemiseksi on annettava suojelumääräykset.

Paikallisten asukkaiden toiminta ei ole koskaan aiheuttanut eikä jatkossakaan aiheuttaisi, vaikka liikkumisrajoituksia ei annettaisikaan, heikentäviä vaikutuksia Vuosangan eikä sen suunniteltujen laajennusalueiden luonnon monimuotoisuudelle eikä uhanalaisille luontotyypeille. Paikalliset asukkaat ja muut alueilla vierailijat harrastavat niillä vain marjastusta, sienestystä, luvallista metsästystä ja kalastusta, luontokuvausta sekä muuta luonnossa jalkaisin tai hiihtäen samoilua. Tämä Vuosangan laajentamisyrittämysten tueksi jo yli vuosikymmenen ajan usein esitetty, Kaavaselostuksessaakin useassa kohdassa käytetty, tekemällä tehty, asiaton, yläviekiläisiä "alkuasukkaita" syyllistävä ja täysin perusteeton kestotölväisy on poistettava Kaavaselostuksesta. Ellei Kaavaselostuksessa kuitenkaan olisi kyse edellä esitetystä asiattomuudesta, on Kaavaselostus kirjoitettava niin selvästi, ettei virheellisen tulkinnan vaaraa asiaan jää.

10.4. Maakuntakaavan vaikutus Natura 2000 -verkoston alueisiin

Kaavaselostuksessa esitetään, että mikäli kaava ei todennäköisesti merkittävästi heikentäisi Natura 2000 -alueen luonnonarvoja, kaava voitaisiin hyväksyä ja vahvistaa ilman luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamaa yksityiskohtaista luontotyyppi- ja lajikohtaista selvitystä ja että kaavan vaikutukset olisi riittävästi selvitettävä, jotta voitaisiin todeta, että kaava ei heikennä Natura 2000 -alueen luonnonarvoja. (s. 49)

Kaavaselostuksesta ei ilmene, että LSL 65 §:ää siinä tulkittaessa olisi otettu huomioon soveltuvat Euroopan Unionin tuomioistuimen päätökset ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntö. Kaavaselostuksesta sen sijaan ilmenee, että mainittua pykälää on siinä tulkittu lainvastaisesti.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Natura-alueella voitaisiin yleensä jatkaa alueen nykyistä käyttöä ja alueella olevien rakenteiden tavanomaista kunnossapitoa ja että tästä syystä mm. alueella jo olevat tiet, rautatiet ja johtolinjat voitaisiin merkitä Vaihekaavaan

Natura-alueista huolimatta, ja viitataan Kaavaselostuksen lähteeseen 'Söderman, 2003'. (s. 49)

Kaavaselostuksessa on tulkittu LSL 65 §:n 1 momenttia tältä osin virheellisesti. Vain ennen 20.8.1998 vallinneiden vaikutusten aiheuttajat voidaan osoittaa Vaihekaavassa ilman Natura-arviointia tai sellaisen tarveharkintaa.

Kun otetaan huomioon, että kyseiset Natura 2000 -alueet olivat 20.8.1998 luonnontilaista erämaata, ei niiden alkuperäisten, 20.8.1998 vallinneiden suojeluarvojen toteutettu heikentäminen ole perustunut LSL 10 luvussa säädettyihin menettelyihin eikä myöskään LSL 65 §:n 1 momentin mukaiseen Natura-arvioinnin tarveharkintaan, vaan muun muassa a) puolustusministeriön ja muun puolustushallinnon sekä Metsähallituksen välisiin sopimuksiin, b) Puolustusvoimien sisäisiin päätöksiin ja sotilaskäskyihin, c) Maakuntakaavassa LSL 65 §:n 1 momentin vastaisesti ratkaistuun EAH-alueen alueidenkäyttöön, d) useiden kuntien, erityisesti Kuhmon ja Kajaanin kaupunkien harjoittamaan myötävaikuttamiseen, e) asianmukaisten toimivaltaisten luonnon- ja ympäristönsuojeluviranomaisten syyllistymiseen tehtäviensä laiminlyöntiin, f) Maavoimien Esikunnan ja Pohjois-Suomen Huoltorykmentin epäonnistumiseen Vuosangan ympäristömeluselvityksen tekemisen ja laatimisen ohjauksessa, g) Metsähallituksen päätöksiin aukkohakata laajoja kyseisiä alueita lähellä sijaitsevia vanhojen metsien alueita Pohjoismaiden laajimmiksi kehumissaan hakkuissa osin Natura 2000 -alueiden rajoja myöten, h) Metsähallituksen päätökseen rakentaa Pellinkankaan Natura 2000 -alueen läpiajon mahdollistava tieyhteys Lakkakankaalle, ja Kainuun maakuntakaavoituksessa toistuvasti esitettyihin virheellisiin väitteisiin, että i) Hevoshuuhdinpuro ja Honkivaaran suojelupäätöksen yhteydessä olisi huomioitu Puolustusvoimien toiminta alueella, että j) alueiden suojelu ei rajoittaisi Puolustusvoimien toimintaa ja sen kehittämistä, ikäänkuin nämä olisivat Natura-säädösten yläpuolella, ja että k) Puolustusvoimien toiminnassa olisi huomioitu kyseisen Natura-alueen suojelu, ikäänkuin väite siitä riittäisi todisteeksi, edellyttäisivät kyseisten Natura 2000 -alueiden käytön ja rakenteiden tavanomaisen kunnossapidon jatkaminen ja kehittäminen alkuperäisten suojeluarvojen säilymistä. Se ei ole mahdollista.

Virheellinen tulkinta ilmenee jo 21.6.2006 Maakuntakaavan valmistelussa pidetyn viranomaisneuvottelun muistiosta, jonka mukaan ympäristöministeriön edustaja, ylitarkastaja Jorma Keva, myöhemmin Maakuntakaavan vahvistuskäsittelijä, oli todennut neuvottelussa, että ampuma-alueen sisälle jäävät Natura-alueet eivät todennäköisesti olisi ongelma kaavan vahvistamisvaiheessa, koska toiminta ei vaikuttaisi "nykytilaan".

Kaavaselostuksessa esitetyissä "Natura-tarveharkinnoissa" arvioidaan Vaihekaavasta aiheutuvia vaikutuksia verrattuna edellä kuvatuilla menettelyillä "saavutettuun" "nykytilaan". Arviointitapa on perustavan laatusesti virheellinen. Vuosangan vaikutusalueella on lopetettava välittömästi kaikki toiminnot, jotka saattavat merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueiden suojeluarvoja ja palautettava mahdollisuuksien mukaan 20.8.1998 vallinneet suojeluarvot. Vaatimus koskee myös Kaavaehdotuksen valmistelua Natura-arviointien suorittamista lukuunottamatta.

10.4.1. Natura 2000 -verkoston alueet ja niiden Natura-tarvearviointi

Kaavaselostuksessa esitetään, että Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura-alue sijaitsee kokonaan nykyisen ampuma- ja harjoitusalueen sisällä ja rajoittuisi länsireunasta Vaihekaavassa osoitettavaan ampuma- ja harjoitusalueen laajennusalueeseen (Kivijärvi-Kyntölän osa-alue). (s. 52)

Kaavaselostuksessa jatketaan, että alueen suojelu ei rajoittaisi Puolustusvoimien toimintaa ja sen kehittämistä, että Puolustusvoimien toiminnassa olisi huomioitu

Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura-alueen suojelu, että Natura-tarvearviointi olisi tehty Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä. (s. 52)

Kaavaselostuksessa esitetään ikäänkuin lähtökohtaisesti totena otettavaksi tarkoitettuna väite, ettei Natura-suojelu rajoittaisi Puolustusvoimien toimintaa ja sen kehittämistä. Väite ei luonnollisesti pidä paikkaansa.

Kaavaselostuksessa hypätään tässäkin kohdassa Siton raportissa esitetyn, Suomen johtavan ympäristövaikutusten asiantuntijan johtaman Natura-arvioinnin tarveharkinnan yli ja viitataan vain sitä vanhempaan, Kuntayhtymän omana työnään suorittamaan ja osaltaan ammattitaidon ilmeisen puutteen johdosta pahoin epäonnistuneeseen harkintaan.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Kivijärvi-Kyntölän laajennusalue tulisi toimimaan ammuntojen suoja-alueena, joukkojen ryhmitys- ja harjoitusalueena sekä tykistön ja kranaatinheittimistön tuliasema-alueena, että laajennuksen myötä mahdolliset Kivijärvi-Kyntölän osa-alueen uudet tuliasemat sijoittuisivat nykyisiä tuliasemia kauemmaksi Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura-alueesta ja että Natura-alueesta lounaaseen sijoittuvien mahdollisten uusien tuliasemien käytön myötä melu- ja värinävaikutukset voisivat myös vähentyä Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura-alueella. (s. 52)

Kaavaselostuksessa esitetty väite, että Kivijärvi-Kyntölän laajennusalueen uudet tuliasemat sijoittuisivat nykyisiä tuliasemia kauemmaksi Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura 2000 -alueesta, on perustelematon ja perusteeton. Kaavaehdotuksesta tai Kaavaselostuksesta ei ilmene, missä viitattut uudet tuliasemat sijaitsisivat tai mistä nykyisiä mahdollisesti poistettaisiin ja mitä toiminta kullakin tuliasemalla olisi.

Puolustusvoimien koollekutsusta 27.11.2009 pidetyn ns. Vuosangan yhteistyöryhmän kokouksen muistiosta ilmenee, että raskaiden aseiden tuliasemia suunnitellaan sijoitettavaksi alueelle Kyntölänmäki-Hovinrasi-Louhenkangas. Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura 2000 -alue rajautuu Louhenkankaaseen ja sijaitsee noin 1 kilometrin etäisyydellä Kyntölänmäestä ja noin 1,5 kilometrin etäisyydellä Hovinrasin alueesta. Hovinrasista ja Louhenkankaalta ammuttaisiin suoraan Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura 2000 -alueen suuntaan.

Vaihekaava ei saa perustua epämääräisiin ja perustelemattomiin väitteisiin. Kun väitetään, että Natura-alueesta lounaaseen sijoittuvien mahdollisten uusien tuliasemien käytön myötä melu- ja värinävaikutukset voisivat vähentyä Hevoshuuhdinpuron ja Honkivaaran Natura-alueella, niin voisivatko ne mahdollisesti vaihtoehtoisesti lisääntyä, vai eikö asiaa ole riittävästi tutkittu ja selvitetty, jotta tiedettäisiin kummin kävisi?

Kyntölänmäki-Hovinrasi-Louhenkangas -aluetta ei ole mahdollista käyttää raskaiden aseiden tuliasema-alueena, elleivät suoritettavan Natura-arvioinnin tulokset sitä mahdollista.

Kyntölänmäki-Hovinrasi-Louhenkangas sijoitettaviksi suunniteltujen kranaatinheittimistön tuliasema-alueiden meluvaikutuksia ei ole esitetty Vuosangan ympäristömeluselvityksessä eikä niitä ole otettu huomioon Kaavaehdotuksessa.

Kaavaselostuksessa esitetään, että Valkeisjärven Natura-alueen pohjoisraja olisi lähimmillään noin 200 metrin päässä Haasiosuon osa-alueesta, joka tulisi Vaihekaavassa osoitetun laajennuksen myötä toimimaan ammuntojen suoja-alueena, että Haasiosuon aluetta olisi lisäksi mahdollista käyttää tykistön tuliasema-alueena ja että Puolustusvoimien toimintojen sijoittuminen Haasiosuon alueelle ja mahdollinen tykistön tuliasemien toteutuminen aiheuttaisi jonkin verran nykyisestä lisääntyviä melu- ja värinävaikutuksia myös lähiympäristöön ja Valkeisjärven Natura-alueelle. (s. 54)

Kun otetaan huomioon, että Kaavaselostuksen mukaan 200 metrin etäisyydellä Valkeisjärven Natura 2000 -alueesta sijaitsevaa Haasiosuon aluetta saatettaisiin käyttää tykistön tuliasema-alueena, ei ole objektiivisten seikkojen perusteella pois suljettavissa, että Valkeisjärven Natura 2000 -alueelle kohdistuisi sen suojeluarvoja merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Eikä ole objektiivisiin seikkoihin perustuvaa väitettä, että ammuttaessa tykistöllä Haasiosuon alueelta aiheutuisi Valkeisjärven Natura 2000 -alueelle vain jonkin verran nykyisestä lisääntyviä melu- ja värinävaikutuksia, etenkin kun vertailukohdaksi on otettava Vuosangan nykyinen käytäntö, jolloin tykeillä ei ammuta.

Vaikka on itsestään selvää, että Valkeisjärven Natura 2000 -alueelle Haasiosuon alueelta kohdistuva tykkimelu aiheuttaisi Natura-arviointikynnyksen ylittäviä vaikutuksia, liittyy vaikutuksiin olennaisia tutkittavia ja selvitettäviä seikkoja. Esimerkiksi, edempänä viitattujen Niinisalossa suoritettujen melupäästömittausten mukaan kanuunan 155 K melu suuntautuu sivuille takaviistoon suunnilleen yhtä voimakkaana kuin ampumasuuntaan. Vuosangan ympäristömeluselvityksen mukaan melu olisi selvästi vähäisintä taaksepäin.

Haasiosuon aluetta ei ole mahdollista käyttää tykistön tai muiden raskaiden asejärjestelmien tuliasema-alueena, elleivät suoritettavan Natura-arvioinnin tulokset sitä mahdollista.

10.4.2. Luonto- ja lintudirektiivilajit

Kaavaselostuksessa esitetään näkemys Vaihekaavan vaikutuksista liito-oravan ja metsäpeuran suojeluarvoihin. (s. 63)

Lukuisat liito-oravaa ja metsäpeuraa koskevat Kaavaehdotuksessa esitetyt näkemykset ovat puutteellisia, virheellisiä, ristiriitaisia ja Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan osin jopa valheellisia.

Kaavaselostuksessa esitettyjä yhteenvetoja Natura 2000 -tarvearvioinnista ja Vaihekaavan kokonaisvaikutuksista (s. 64) on pidettävä edempänä esitetyillä perusteilla riittämättömiin tutkimuksiin ja selvityksiin perustumattomina, tarkoitushakuisina ja lukuisilta osin harhaanjohtavina.

10.6. Vaikutusten seuranta

Kaavaselostuksessa esitetään, että kaavan vaikutusten seurannan tarkoituksena olisi tuottaa tietoa kaavan toteuttamisen todellisista vaikutuksista ja että seurannan avulla voitaisiin selvittää kuinka kaava on ohjannut jatkosuunnittelua ja toteuttamista sekä miten haitallisten vaikutusten torjunta- tai lieventämistoimet ovat onnistuneet. (s. 65)

Vaihekaavan osallisten olisi voitava suorittaa vaikutusten seuranta Vaihekaavassa ja siihen liittyvissä asiakirjoissa annettavilla tiedoilla. Kaavaehdotuksen perusteella on selvää, ettei se tulisi olemaan riittävästi mahdollista. Esimerkiksi, Kaavaehdotuksesta eivät suunniteltujen tuliasemien sijainnit ilmene eivätkä siinä esitetyn melualueen perusteet ilmene riittävästi mistään Vaihekaavan valmistelussa esille tulleesta asiakirjasta. Myöskään ei olemassaolevaa tilannetta ole esitetty riittävän tarkasti, jotta se soveltuisi vertailukohdaksi tulevaisuudessa tehtävissä vaikutusten arvioinneissa.

11. MAAKUNTAKAAVAN SUHDE MUIHIN SUUNNITELMIIN

11.1. Suhde Kainuun maakuntakaava 2020:een

Kaavaselostuksessa esitetään, että Vaihekaava tarkentaisi Maakuntakaavaa ja että Vaihekaavassa ratkaistaisiin pitkän tähtäimen tavoitteita ja keskeisiä

maankäyttökysymyksiä, jotka jäivät ratkaisematta Maakuntakaavassa ja että pääasiassa Vaihekaavassa ei ohjattaisi asioita, joilla voisi olla merkittäviä vaikutuksia toimivaan aluerakenteeseen liittyviin tavoitteisiin. (s. 67)

Maakuntakaava on vaihekaava, mikä myös Kaavaselistuksesta ilmenee. Näinollen on Vaihekaava Kainuun 2. vaihemaakuntakaava. Tämän tosiasian tulee johtaa asianmukaisesti toimenpiteisiin.

11.3. Suhde valtakunnallisiin alueiden kehittämisen tavoitteisiin

Kaavaselistuksessa esitetään, että valtakunnallisten alueiden kehittämisen tavoitteiden ja Vaihekaavan yhteys ilmeni alueiden elinvoimaisuuden vahvistamisen teemana, jota Vuosangan laajentaminen sekä Puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaaminen Kainuun osalla tukisivat. (s. 68)

Kaavaselistuksessa esitetty väite yhteyden ilmenemisestä mainittuna teemana on perusteeton. Väitteen sanamuoto on niin epäselvä, että sen ymmärtäminen järjellisellä tavalla on vaikeaa. Luultavaa on, ettei siinä tarkoitusta olekaan. Kuten jo edempänä on todettu, on Kaavaselistus kirjoitettava osallisten ymmärrettävissä olevalla kielellä. Eivät Vaihekaavassa esitettävät asiat siihen liian vaikeita ole.

Kun otetaan huomioon Vaihekaavan valmistelussa suoritettujen alueidenkäyttövaihtoehtojen tarkastelun kelvottomuus, Vuosangan nykyinen tosiasiallinen käyttö ja asiasta muuten esille tulleet seikat, ei Kaavaselistuksessa väitettyä syy-seuraus -suhdetta eikä VE 1 -vaihtoehdon paremmuutta verrattuna vaihtoehtoihin ratkaisuihin voida osoittaa, mikä ilmenee myös Kaavaselistuksesta.

11.4. Suhde muihin suunnitelmiin

Kaavaselistuksessa esitetään, että Vaihekaavan tavoitteet olisi osaltaan johdettu Kainuun maakuntasuunnitelman alueidenkäyttöä koskevista tavoitteista, että Vaihekaavan kehittämisperiaatteissa, suunnittelumääräyksissä ja -suosituksissa tuettaisiin maakuntasuunnitelmassa esitettyjä suunnittelutavoitteita ja että Pohjois-Suomen Strategiassa esille tuodut asiakokonaisuudet eivät liittyisi keskeisellä tavalla Vaihekaavaan. (s. 68-69)

Kainuun maakuntasuunnitelmassa esitetyt suunnittelutavoitteet eivät liity keskeisellä tavalla Vaihekaavaan, eivät ainakaan sen enempää kuin Pohjois-Suomen Strategiassa esille tuodut asiakokonaisuudet. Vaihekaavan tavoitteet on johdettu mistä on johdettu, mutta Kaavaehdotuksessa esitettyä perusteetonta alueidenkäyttöratkaisua ei ole johdettu mistään muusta kuin Kuntayhtymän jääräpäisestä tarpeesta laajentaa Vuosankaa.

12. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Kaavaselistuksessa esitetään muun muassa seuraavat osallistumisen ja vuorovaikutuksen vaiheet:

- Lähtökohdat ja tavoitteet -raporttiluonnos, lausunnot ja vastineet, maakuntahallitus 9.11.2009
- Lähtökohdat ja tavoitteet -raportin hyväksyminen, maakuntahallitus 9.11.2009
- Vaihekaavaluonnoksen laatimispäätös vaihtoehdon VE1 pohjalta, maakuntahallitus 9.11.2009
- Lähtökohdat ja tavoitteet -raportti, maakuntavaltuuston tiedoksi 23.11.2009 (s. 70)

Ei ole hyväksyttävää, että 'Lähtökohdat ja tavoitteet' -raportti siihen nähtävilläolon jälkeen tehtyine muutoksineen on hyväksytty vasta 9.11.2009 samassa Maakuntahallituksen kokouksessa, jossa Vuosangan laajentaminen on valittu selvitettävänä olleista alueidenkäyttövaihtoehdoista. Ei ole myöskään hyväksyttävää, että osallisilla ei ollut mahdollisuutta esittää mielipidettään Siton raportista ennen samaa kokousta, etenkin kun Kuntayhtymä oli toukokuussa 2009 luvannut Vaihekaavan valmistelun seurantaan tarkoitetuilla internet-sivuillaan julkaisemassaan vaikutusten arvioinnin työryhmän kokousmuistiossa järjestää siitä Vuosangan ympäristön asukkaille tiedotus- ja keskustelutilaisuuden ennen vaihtoehdon valintaa. Tilaisuutta ei koskaan pidetty. Molemmat raportit salattiin osallisilta kunnes vaihtoehdon VE 1 valinta oli tehty.

Osallisilla olisi pitänyt olla hyvissä ajoin ennen valintaa mahdollisuus esittää mielipiteensä molemmista raporteista. Menettelyllä on tehokkaasti estetty osallisten riittävän aikaiset ja tehokkaat vaikutusmahdollisuudet (ks. Århusin yleissopimus).

Kaavaselostuksessa esitetään ns. Vuosangan yhteistyöryhmän kokoukset Vaihekaavan valmisteluun osallistumisena ja vuorovaikutuksena. (s. 71)

Kyseinen Puolustusvoimien koolle kutsumien kokousten sarja ei ole Vaihekaavan valmisteluun osallistumista eikä vuorovaikutusta siinä. Se on aloitettu ja sitä ylläpidetään puolustusministerin antamasta määräyksestä. Jokaisen kokouksen aluksi on Puolustusvoimien edustaja julistautunut kokouksen puheenjohtajaksi ja on nimennyt sihteerin joukostaan. Puheenjohtaja on toistuvasti estänyt kokouksissa Kyläyhdistyksen edustajia tuomasta esille mielipiteitään. Kuntayhtymän edustaja on pahimmillaan kieltäytynyt kommentoimastakaan Kyläyhdistyksen edustajan esittämiä asiallisia kysymyksiä. Kokousmuistiot ovat suureksi osaksi lähes lukukelvotonta sekoilua. Tässä yhteydessä niihin viitataan kokonaisuudessaan.

Mikäli ns. Vuosangan yhteistyöryhmän kokoukset halutaan esittää Vaihekaavan valmisteluun osallistumisena ja vuorovaikuttamisena siinä, vaatii Kyläyhdistys, että kokouksista Puolustusvoimien laatimat muistioloannokset, Kyläyhdistyksen niihin esittämät korjaustarpeet ja lopulliset muistiot liitetään Vaihekaavan valmisteluasiakirjoihin ja mainitaan Kaavaehdotuksen lähdeluettelossa, jotta osallisilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet esittää niistä mielipiteensä.

KAINUUN 1. VAIHEKAAVA

Natura-tarvearviointi Pellinkankaan Natura-alueen osalta

32381- P11704P001

27.4.2011

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että Pellinkankaan Natura-alue on SCI-alue, joten heikentymistä arvioidaan vain luontodirektiivin mukaisten luontotyyppien perusteella ja että vaikutusten merkittävydestä luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan tulkintaohje toteaa, että "vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet". (s. 3)

Luontodirektiivin mukaiset luontotyypit koostuvat tärkeältä osaltaan niille ominaisista eläinlajeista, mukaanlukien linnut. Erityisen tärkeitä suojeltavia ovat Pellinkankaan Natura 2000 -alueella priorisoiduille aapasaille, luonnontilaisille tai niiden kaltaisille vanhoille metsille ja mäntyvaltaisille puustoisille soille ominaiset alueella esiintyvät eläinlajit.

Vaihekaavan vaikutusalueella Vuosangan seudulla ovat neljä Natura 2000 -aluetta (Pellinkangas, Hevosshuuhdinpuro ja Honkivaara, Valkeisjärvi sekä

Kinnussuo-Mustinsuo) ovat samalla neljä läntisintä Natura 2000 -aluetta, joilla on niille ominaisena erityisenä suojeluarvona metsäpeura. Alueet ovat siis metsäpeuran etuvartioasemia lajin levittäytymiseksi länteen päin. Ne ovat samalla neljä merkittävimpien Vuosangan ja Vaihekaavan vaikutusten kohteina olevaa aluetta.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnin taulukon 1 mukaan kyseessä olisi erittäin suuri vaikutus, mikäli vaikutus kohdistuisi yli 25 % Natura-alueella sijaitsevasta luontotyyppistä tai yli 25 % Natura-alueella esiintyvän direktiivilajin runsaudesta. (s. 3)

Vaihekaavan ja Vuosangan vaikutusten kohteena on Pellinkankaan Natura 2000 -alueella 100 % luontotyyppin alueesta ja 100 % muun muassa metsäpeuran, kyseisellä Natura 2000 -alueella esiintyvän nisäkäslajin runsaudesta.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että komission tulkintaohjeessa todetaan että koskemattomuus tarkoittaa "ehjänä olemista" ja että tällöin olisi kyse siitä, että voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin tähtäyksellä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasolla. (s. 4)

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että jos laajennusalueet toteutuisivat, tykistön harjoitusmäärä saattaisi hieman nousta ja että kaavan toteutumisen myötä Pellinkankaalle kohdistuva melu- ja värinäho ei olennaisesti muuttuisi nykyisestä. (s. 8)

Kuten edempänä on tuotu esille, on Puolustusvoimat lopettanut tykistöammunnat Vuosangassa huhtikuussa 2011. Muita järjestäviä syitä siihen ei voine olla kuin useissa yhteyksissä Vaihekaavankin valmistelussa todettu alueen pienuus, alueella olevat runsaat suojeluarvot, havaittu mahdollisuus suorittaa tykistöharjoitukset koulutus- ja kustannustehokkaasti muualla ja, viimekädessä, velvoite noudattaa lakia. Syiksi eivät luonnollisesti kävisi esimerkiksi pyrkimykset vaikuttaa tilapäisellä ammuntojen lopettamisella Vaihekaavaprosessissa tehtäviin tutkimuksiin, selvityksiin ja päätöksiin, tai hallinto-oikeuksissa vireillä oleviin Vuosankaan liittyviin valitusasioihin.

Vuosangan laajentamista on esitetty tarvittavan tykistöammuntojen mahdollistamiseksi ja mahdollisesti lisäämiseksi. Kun Vuosangassa ei nykykäytännön mukaan suoriteta tykistöammuntoja, olisivat Vaihekaavan vaikutuksia näinollen muun muassa kaikki Vaihekaavan toteutuessa aiheutuvat tykistötoimintojen vaikutukset, niin välittömät kuin kumuloidut. Niitä ilmenisi koko Vaihekaavan vaikutusalueella, mukaanlukien Maakuntakaavan EAH-alue. Ne yksinkin olisivat erittäin merkittäviä, saati että olisivat sitä Vaihekaavan kokonaisvaikutusten kannalta.

Pellinkankaan Natura-tarvearviointi perustuu perustavan laatusesti virheellisille ja vanhentuneille lähtötiedoille.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että Pellinkankaan Natura-alueen läpi kulkee laajennusalueen ulkopuolella nykyinen Korkeavaara - Keljänaho tieyhteys, [joka] joudutaan mahdollisesti tulevaisuudessa perusparantamaan. (s. 6)

Nykyinen Korkeavaara - Keljänaho tieyhteys on rakennettu vasta syksyllä 2009. Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa ei ole otettu huomioon läpiajon Pellinkankaalle Vuosangan ydinalueelta mahdollistavan mainitun tieyhteyden rakentamisen vaikutuksia. Perusparantamisen tarkastelu on täysin riittämätön.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että mahdollinen laajennus toteutettaisiin siten, ettei Natura 2000 -alueella olisi tuliasemia tai maalialueita vaan Pellinkankaan laajennusalue toimisi ammuntojen suoja-alueena, että tämä mahdollistaisi Hamaravaaran tykistön tuliasemien levittämistä tarvittaessa itään, että nykyinen Hamaravaaran tuliasema sijoittuisi Pellinkankaan Natura-alueen eteläpuolelle noin 1

kilometrin päähän Natura-alueesta, että Hamaravaaran tuliasemasta ammunta tapahtuisi Pellinkankaan Natura-alueen yli maalialueiden ollessa Särkivaaran ja Turkkivaaran alueilla ja että laajentumisen toteutuessa alueen eteläosista ammuttujen laukausten määrä tulisi vähenemään sikäli, kun osa ammunnoista siirtyisi Kivijärven alueelle. (s. 6)

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että nykyammunnoissa ammuntojen A-keskiäänitaso melu (yli 45 dB) kattaisi keskimääräisessä tykistönharjoituspäivänä noin puolet Natura-alueesta, mutta yksittäisten laukausten enimmäismelun osalta yli 90 dB:n äänitaso kattaisi koko Natura-alueen, että lähellä tuliasemaa Natura-alueen puolella melutaso nousisi jopa 110 dB:n (C-äänialtistustaso) tasolle ja että melu ja tärinä häiritsevät alueen elämistää. (s. 8)

Vuosangan ympäristömeluselvityksestä ilmenee, että Hamaravaaran tuliasema-alue on lähimmillään vain noin 500 metrin etäisyydellä Natura 2000 -alueesta sen eteläpuolella, eikä noin 1 kilometrin päässä, kuten Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa väitetään.

Vuosangan ympäristömeluselvityksen liitteiden C1, C5 ja E1 mukaan aiheutuisi Hamaravaaran tuliasematoiminnasta Pellinkankaan Natura 2000 -alueelle vähintään 120-125 dB:n (L_{CE}) melutaso, ei ”jopa 110 dB”, kuten Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa väitetään. Näinollen Pellinkankaan Natura 2000 -alueelle kohdistuisi todennäköisesti vähintään noin 140 dB:n huippumelu. Vuosangan ympäristömeluselvityksen liitteiden D1, D5, E2 mukaan päivän A-keskiäänitaso Pellinkankaalla olisi laajalla alueella yli 70 dB, ei pelkästään ”yli 45 dB”, kuten Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa väitetään. Taso olisi korkeimmillaan vielä huomattavasti yli 70 desibelin. Korkeinta tasoa ei voida tässä kuitenkaan tarkemmin ympäristömeluselvityksen liitteiden perusteella arvioida, koska niissä käytetty korkein tasokategoria on ”yli 70 dB”.

Vaihekaava perustuisi sängen köykäisiin tutkimuksiin ja selvityksiin, mikäli niissä voitaisiin todeta erittäin merkittäviä vaikutuksia jäävän aiheutumatta ”sikäli, kun” [...], asiassa, jolla olisi olennaisia oikeudellisia vaikutuksia yliviieksiläisille.

Pellinkankaan Natura 2000 -alueen pohjoispuolella siitä noin 2 kilometrin etäisyydellä on Paljakkavaaran tuliasema-alue. Mikäli edempänä viitatut tiedot Niinisolossa suoritettujen päästömittausten tuloksista olisivat tosia ja kanuunan 155 K aiheuttama melu takaviistoon olisi suunnilleen yhtä voimakas kuin suoraan eteenpäin, kohdistuisi Paljakkavaarasta Pellinkankaalle vielä huomattavasti voimakkaampaa melua kuin näyttäisi ilmenevän Vuosangan ympäristömeluselvityksestä, johon Pellinkankaan Natura-tarvearviointi on nähtävästi osaltaan perustuvinaan, vaikkakin ympäristömeluselvityksessä esitettyjä tietoja vähätellen. Näitä seikkoja ei Pellinkankaan Natura-arvioinnissa eikä kaavaehdotuksessa mitä ilmeisimmin ole otettu huomioon.

Kertaakaan ei missään Kyläyhdistyksen tietoon tullessa Vaihekaavan valmisteluun liittyvässä asiakirjassa ole esitetty Vuosangan seudun Natura 2000 -alueita ja muita suojelualueita ja -kohteita sekä Vuosangan ympäristömeluselvityksen liitteiden mukaisia melun leviämisalueita ja tuliasema-alueita samassa kartassa. Niin ei ole tehty myöskään Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa. Puute on hankaloittanut suuresti esimerkiksi edellä esitetyn tarkastelun tekemistä. Puutteen on täytynyt merkittävästi hankaloittaa myös Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnin tekemistä, mikä ei kuitenkaan arviointiraportista ilmene. Joko konsultti ei ole havainnut puutetta, mikä osaltaan viittaisi siihen, että Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnin laatimisessa on toimittu ylimalkaisesti, tai siihen, että konsultti on katsonut, ettei Pellinkankaan Natura 2000 -alueelle kohdistuvaa raskaiden aseiden ampumamelua olisikaan tarpeen alueen Natura-arvioinnissa huomioida. Väitettiin jo Maakuntakaavaan liittyvässä kaavaselostuksessa esitettyssä Natura-arvioinnin ”tarveharkinnassa”, ettei melua tarvitsisi ottaa huomioon, koska se ei olisi päästö!

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa vähätellään, kun siinä todetaan, että melu ja tärinä häiritsevät alueen elämistää. Melu nimittäin todennäköisesti aiheuttaisi

Pellinkankaan Natura 2000 -alueella ammunnan alkaessa oleskeleville ja sinne ammunnan jatkuessa jääville kuuleville eläimille pysyviä kuulovaurioita. Sitäpaitsi, alueella eläviä, lisääntyviä tai sen kautta muuttavia alueen luontotyypeille ominaisia eläimiä, linnut mukaanlukien, saattaa tilapäisesti oleskella ammunnan alkaessa ja aikana hyvinkin lähellä Hamaravaaran tuliasema-alueita.

Jo yksin edellä esitetyn perusteella tullaan väistämättä johtopäätökseen, että Pellinkankaan Natura-tarvearviointia ei ole tehty ammattitaitoa riittävästi käyttäen¹³.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että metsäpeuralla Kainuussa päälaidunalueet sijaitsevat Ristijärvellä Hiisijärvellä, Kuhmossa Vuosangassa ja Sotkamossa Huhtikankaan alueella ja että talvella 2010 peuran talvilaidunalue muodostui kahdesta esiintymiskeskittymästä, jotka sijaitsevat Sotkamon kaakkoispuolella Sotkamon keskustan ja Hiidenportin välisellä alueella (289 yksilöä) ja Kuhmon Kellojärven alueella (449 yksilöä) (<http://www.rktl.fi>). (s. 9)

Kevättalvella 2010 poistui Vuosangan keskittymä (yli 50 % kaikista Kainuun osakannan metsäpeuroista) alueelta, kun kevään harjoituskausi Vuosangassa huhtikuussa alkoi. Peurojen pyrkimyksessä oleskella ja vasoa Vuosangassa ja sen lähialueilla on kyse Pellinkankaan Natura 2000 -alueen erityispiirteestä ja luonnonolosuhteesta. Metsäpeuraan kohdistuvien Vaihekaavan vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa niihin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet, niinkuin Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että Vuosangan laajennuksen toteutuminen ei heikentäisi suojeltavien luontotyyppien levinneisyyttä, koska Pellinkankaan laajennusalue toimisi suoja-alueena, sille ei rakennettaisi mitään rakenteita eikä alueella tapahtuisi varsinaista harjoitustoimintaa. Myös harjoitusten aikana ajoneuvoilla liikkuminen Vuosangan ampuma- ja harjoitusalueen käyttöohjeen mukaan olisi Pellinkankaan alueilla kielletty. (s. 7)

Vuosangan ampuma- ja harjoitustoiminnan olennainen ja väistämätön osa on toiminnasta aiheutuva erittäin voimakas melu. Sitä kohdistuu Pellinkankaan Natura 2000 -alueelle erittäin merkittäviä vaikutuksia aiheuttavasti. Pellinkankaan Natura 2000 -alueella tapahtuisi lisäksi merkittävästi muuta harjoitustoimintaa, muun muassa vilkasta läpiajoliikennettä.

Kaikki Vaihekaavan suojelutavoitteet on turvattava kaavamääräyksillä.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetään, että RKTL:n mukaan Puolustusvoimien toiminnalla ei olisi ollut vaikutuksia metsäpeuran kantaan, lisääntymiseen tai alueiden käyttöön ja että mikäli Puolustusvoimien toiminnasta Vuosangan alueella olisi lajille haittaa, tämä olisi ilmennyt mm. syntyvyyden laskuna, jota ei olisi havaittu. (s. 10)

Edellä viitattu Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa esitetty väitennippu on virheiden keskittymä.

13 Pellinkankaan Natura 2000 -aluetta koskevan Natura-arvioinnin tarveharkinnan Vaihekaavan valmistelussa suorittaneen konsultin riittämätöntä asiantuntemuksensa käyttöä ilmentävät osaltaan hänen suorittamassa, Pirkanmaan I. vaihemaakuntakaavan valmisteluun liittyvässä Natura-arvioinnin tarveharkinnassa esitetyt johtopäätökset. Siinä laaditussa 'Vaikutusten arviointi, TÄYDENNYS 2.6.2010' -raportissa on todettu Häädetekeitaan (FI0336004) osalta: *"Uusi turpeenottoalue Murronneva (EO 9/15) on 2 kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Karttatarkastelun perusteella alueen kuivatusvedet johdettaisiin Kovesjärven kautta edelleen Kovesjokeen, joka virtaa Natura-alueen itäosan läpi. Haittavaikutuksia Natura-alueelle ei muodostu johtuen etäisyydestä."* Kyläyhdistyksen käsityksen mukaan KHO:2008:72 koskee täysin vastaavaa vesien johtamisasiaa etäisyyden ollessa 2,1 km. KHO:n ratkaisun mukaan Natura-arviointi oli tehtävä. Häädetekeidasta koskenut johtopäätös ei selvästikään ole perustunut objektiivisiin seikkoihin. http://www.pirkanmaa.fi/fileadmin/pirkanmaa/pdf/vaihekaavoitus/Turvetuotanto/3_Ehdotus/Taydennysosa.pdf (7.2.2012).

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnin tehnyt biologi on kertonut Kyläyhdistykselle, ettei hänen käytettävissään ole ollut suoraa tietoa RKTL:lta. Se osaltaan ilmenee valitettavalla tavalla tarvearviointiraportista.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnissa jatketaan, että Ampuma- ja harjoitusalueen laajentumisen osalta Pellinkankaan Natura 2000 -alue tulisi olemaan ammuntojen suoja- aluetta ja säilyisi luonnonolosuhteita muuttavien toimenpiteiden ulkopuolella, että Pellinkankaan Natura-alueella ja sen lähialueella laajennuksen seurauksena ampumatoimintaolosuhteet eivät nykyisestä juuri muuttuisi, joten olosuhteet Pellinkankaan Natura-alueella metsäpeuralle eivät olennaisesti muuttuisi ja että kaavan toteuttaminen ei tuottaisi merkittävää haittaa metsäpeuralle. (s. 10)

Edempää ilmenee, että edellä viitatussa Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnin kappaleessa on vähintään neljä perusteellisen virheellistä väitettä.

Pellinkankaan Natura-tarvearvioinnin tulos perustuu riittämättömiin tutkimuksiin ja selvityksiin, virheellisiin johtopäätöksiin, lain virheelliseen tulkintaan, ympäristövaikutus -käsitteen puutteelliseen ymmärtämiseen, tutkimuseettisiin kyseenalaisuuksiin ja, mitä ilmeisimmin, tarkoitushakuiseen tosiasioiden vääristelyyn.

Johtopäätökset

Tässä muistutuksessa esille tuoduilla perusteilla on katsottava, että Vaihekaavassa tehtäväksi alueidenkäyttöratkaisuksi voi jäädä vain Maakuntakaavassa esitettyjen se-alueiden se-merkintöjen kumoaminen ja kyseisten alueiden osoittaminen maa- ja metsätalousvaltaisina alueina tarpeelliset suojelu- ja muut merkinnät lisäten.

Muutettu Kaavaehdotus on asetettava uudelleen nähtäville yksiselitteisesti, selvästi ja ymmärrettävästi kirjoitettuna.

Ystävällisin terveisin,

Ylä-Vieksin Kyläyhdistys ry
Niemenkyläntie 165
88730 Ylä-Vieksi
kylayhdistys@vieksi.fi
www.vieksi.fi

Eeva Kyllönen
puheenjohtaja

Timo Niskanen
varapuheenjohtaja

Pekka Pääkkönen
hallituksen jäsen

Liite1_Ote_AmpumaratatyoryhmanMietinto